Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Postimees

EK(b)P Tartumaa Komitee ja Tartu Linna ning Maakonna Töörahva Saadikute Nõukogude Täitevkomiteede häälekandja

Nr. 133 Pühapäeval, 10. juunil 1945 Hind 20 kop.

Tartumaa teed eeskujulikku korda!

Saksa fashistlikud rõõvvallutajad oma kolmeaastase võimutsemisega tekitasid meie rahvamajandusele enneolematult ränki haavu.

Nende likvideerimine nõuab kogu meie rahvalt väga suuri pingutusi ja tõsist tööd.

Peale hävitustöö tööstustes, põllumajanduses ja linnades purustasid fashistlikud metslased Punaarmee hoopide all taganedes meie maanteed ja sillad. Kolmeaastase võimutsemise ajal aga ei teinud saksa anastajad meie maanteede, sildade ja truupide korrastamiseks mitte midagi. Selle tulemusena eriti Tartumaal on enneolematult halvad, korrastamata, sisselangenud truupidega ning lõhutud sildadega teed.

Me aga teame, et rahvamajanduse edasise arendamise ja tõusu üheks oluliseks teguriks on hästi korrastatud ühendusteed.

Eriti oluline on kiiresti korda seada kohalikud teed, mida kasutavad meie töötava talurahva laiad massid.

Seepärast tuleb meil järjekordse ülesandena käesoleval suvel teha tõsiseid pingutusi Tartumaa manteede eeskujulikku korda seadmiseks.

Isamaasõja karmidel võitlusaastatel andis seltsimees Stalin Nõukogudemaa rahvastele suure ning põhjapaneva ülesande: „Meil tuleb täielikult likvideerida sakslaste võimutsemise tagajärjed saksa okupatsiooni alt vabastatud piirkondades. Meie suudame lahendada ja peame lahendama selle raske ülesande lühikese ajaga."

Antud ülesannet on täitnud ja täidab kui aukohustust kogu meie maa.

Ka nõukogude Eesti töötav rahvas on enneolematu tööhooga asunud lõhutud rahvamajanduse kõikide alade taastamisele.

Tartumaa töötav talurahvas on auga täitnud rea tähtsaid riiklikke ülesandeid. Viimase ülesandena meie maakond täitis 1945. a. kevadkülvitööde riikliku plaani ning juba on külvanud üle plaani enam kui 6000 hektarit mitmesuguseid põllukultuure, sellest üle 500 ha Punaarmee fondi. See on märkimist väériv tõõsaavutus. See on töötava talurahva järjekordne patriotismi väljendus.

Kuid meie ees seisab veel palju ülesandeid meie põllumajanduse ja tööstuse taastamisel. Arvestades maanteede korrastamise määratu suurt tähtsust rahvamajanduse huvides, avaldas Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määruse maaelanike osavõtu kohta kunst- ja kruusateede ehitamisest ja parandamisest eeloleval hooajal. Määruse järgi teede ehitamine ja korrastamine sünnib talgute korras, millest võtavad osa maaelanikud, välja arvatud maal elavad riiklike ja kooperatiivsete asutuste ning ettevõtete teenistujad.

Töödest võtavad osa maaelanikud tasuta isikliku tööga kuue päeva jooksul aastas ning samaks ajaks annavad nad teedeorganite käsutusse tasuta veoloomi, tööriistu ja inventari. Töödele rakendatakse maaelanikest mehed 18—45 aasta ja naised 18—40 aasta vanuses.

Määruses on ette nähtud rida soodustusi haigetele, rasedaile ja teistele, keda võidakse töökohustusest vabastada, kuid on ka märgitud karistusmäärad sihilikult töödest kõrvalehoidjate karistamiseks.

Tartumaa Täitevkomitee otsusega viiakse maanteede ehitamine ja parandamine läbi esmakordselt avaldatud määruse alusel kahel kuuspäevakul, alates 11. juunist s. a.

Arvestades Tartumaa teede erakordselt halba olukorda, eriti kohalike teede osas, on töödel pearöhk pandud kohalike teede parandamisele, samuti sildade ja truupide ehitamisele.

Valdade täitevkomiteede ülesanne on kiiresti ja õigeaegselt läbi viia töökohustuste väljaandmine igale kodanikule, kes kuulub töökohustuse alla. Käesolev ülesanne ei haara kõiki kodanikke, mistõttu Maakonna Täitevkomitee poolt on käesolevast kohustusest vabastatud uusmaasaajad ning teised põllumajanduslikku laenu saanud talupidajad, kes käesoleval kevadel on asunud oma hoonete ehitamisele.

Valdade täitevkomiteed kirjutavad igale kodanikule välja vastava vormikohase kohustuse tasuta osavõtmiseks teetöödest.

Sellesse kohustusse märgitakse tööde täpne asukoht, tööhulk, tööde alguse ja lõpetamise tähtajad, samuti tähendatakse ära isik, kelle korraldusse tuleb kodanikul asuda kohustuse täitmiseks.

On tingimata vajalik, et valla täitevkomitee koosolekul kinnitataks isikute nimekiri, keda mõlema kuuspäevaku jooksul rakendatakse teetöödele, samuti tööde plaan.

Tööde paremaks organiseerimiseks kohalikel teedel kinnitatakse üksikud talupidajad vastavate teelõikude korrastamisele alaliselt, liidulise ja vabariikliku tähtsusega teedel aga rakendatakse elanikud tööle teeremontööride juhtimisel, vastava piirkonna teemeistri juhatusel.

Kodanikud, kes neile määratud tööhulga on täitnud enne kindlaksmääratud tähtaega, vabastatakse pärast nende töö vastuvõtmist edasisest tööst.

Algava teede parandamise ja ehitamise kuuspäevakud on väga suured ülesanded meie nõukogude aparaadile.

Eelkõige on määravaks teguriks kogu valla-aktiivi oskuslik rakendamine teetöökohustuse ülesande, tingimuste ja vajaduse selgitamiseks talurahva igale üksikule liikmele.

Senised töökogemused on näidanud, et asjalik selgitustöö talurahva kõigis kihtides on peamine tegur ülesande õnnestumisel. Eesti talupoeg on alati armastusega hooldanud maanteid, meie rahvamajanduse tähtsaid tuiksooni.

On vaja, et tööde koht, samuti iseloom oleks vastuvõetavalt planeeritud igale talupidajale, samuti enne tööle asumist kontrollitud, kas iga kodanik teab täpselt oma ülesannet ja töökohta, et ära hoida võimalikke eksitusi ja segadusi tööle asumisel.

Samaväärselt valdade täitevkomiteedega on suur ülesanne ka kohalikel teedekomisjonidel ning teemeistritel.

Elanikkonna asjalik ja kiire rakendamine töökohtadel, tööde vastuvõtmine ja arvestamine nõuavad hästi ette planeeritud tööde kavastamist, samuti pidevat kohalolemist võimalike häirete koheseks lahendamiseks.

Tartumaa teed, mis eriti halvaks on muutunud, nõuavad pidevat korraldamist. Vähe on sellest, et maanteedele veetakse kruusa. Vaja on enne teed tasandada, hööveldada, täita augud, parandada sisselangenud truubid ja sillad.

See nõuab tunduvalt enam hoolitsevat, heaperemehelikku juhtimist ka Tartumaa Teedeosakonnalt, kes seda aga senise tööga pole näidanud.

Tugeva materiaalse baasi ja tehnika juures, mida kasutab Teedeosakond, on senised saavutused häbiväärselt nigelad.

Eriti lohakalt on kasutatud teehöövleid, mistõttu isegi vabariiklikud teed enamikus on tasandamata. Kõike seda peab Teedeosakond tõsiselt arvestama ja oma tööd otsustavalt parandama.

Maanteede ja kohalike teede korrastamine ning kruusatamine on meie kõige ligem ülesanne, töötava talupoja enda huvides.

Seepärast algavat teede korrastamise ja ehitamise ülesannet tuleb kõigil võtta esmajärjekordse riikliku ülesandena.

Tartumaa nõukogude aktiivi nõupidamisel otsustati teede korrastamise ja ehitamise kuuspäevakute alal kutsuda sotsialistlikku võistlusse Pärnu maakond.

Töötavate talupoegade aktiivse tööga, kõigi jõudude oskusliku rakendamisega ning kõigi nõukogude aparaadi töötajate asjaliku juhtimisega viib Tartumaa ka käesoleva ülesande läbi meile omase hoo ja asjalikkusega.

Teetöödest osavõtt on aukohustus meie kodumaa vastu. Rakendame kõik jõud meie endi huvides pingsale tööle teede korrastamiseks, ja meie maakond muutub ka teede korralikkuse alal üheks esimeseks vabariigis. Selleks kõigile jõudu!

USA Presidendi isikliku esindaja hr. H. Hopkinsi lahkumine Moskvast

7. juunil lahkus Moskvast USA presidendi isiklik esindaja hr. H. Hopkins koos abikaasaga.

Kesklennuväljal olid hr. H. Hopkinsit saatmas NSVL välisasjade rahvakomissari asetäitja M. M. Litvinov, NSVL VARK-i protokolliosakonna ülem F. F. Molotshkov, NSVL VARK-i USA-osakonna ülema abi V. I. Bazõkin, samuti USA saatkonna liikmed Moskvas eesotsas saadik hr. A. Harrimaniga, Suur-Britannia saadik hr. A. Kerr, Hiina vabariigi saadik Fu-Bin-Tshan ja teised.

Samal ajal lahkus Moskvast USA alamriigisekretär hr. Ch. Bolen.

Itaalia saadiku hr. P. Quaroni vastuvõtmine V. M. Molotovi poolt

NSVL välisasjade rahvakomissar V. M. Molotov võttis 8. juunil vastu Itaalia erakorralise ning täievolilise saadiku hr. P. Quaroni seoses eelseisva volituskirjade esitamisega tema poolt NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehele.

Kiviõli põlevkivitööliste võit

Rakvere, 5. 6. (ETA). Eesti nõukogude võimu sisseseadmise 5. aastapäeva auks korraldatud sotsialistliku võistluse algataja, vabariigi suurima põlevkivikombinaadi Kiviõli kollektiiv täitis põlevkivi tootmise maikuuplaani 108,5-protsendiliselt.

Üleliiduline muusikute-ajaloolaste konverents

Rahvakunsti Komitee NSVL Rahvakomissaride Nõukogu juures korraldab 2. juunil Moskvas üleliidulise riiklikkude kõrgemate õppeasutustemuusikaajaloo kateedrite juhatajate konverentsi.

Konverentsist osavõtjad kuulavad ära ettekanded vene muusikast ja üldise muusikaajaloo õpetamisest.

Toimuvad konverentsist osavõtjate loomingulised kohtamised väljapaistvate heliloojatega. (TASS.)

Azerbeidzhani Teaduste Akadeemia ekspeditsioon

Azerbeidžani NSV Teaduste Akadeemia saadab vabariigi eriosadesse 30 teadlikku ekspeditsiooni. 10 geoloogide rühma sõidab Šemahhinski, Astarinski ja teistesse rajoonidesse loodusvarade uurimiseks.

Binagadinski asfaltjärve rajoonis jatkatakse kaevamist suurimas eelajalooliste loomade jäänuste leiukohas. Arheoloogid jatkavad väljakaevamisi Kabali muinaslinnas.

Üks rühm hakkab uurima Talõši mägede metsi. (TASS)

Moskva, Kreml

Punaarmee Kõrgemale Ülemjuhatajale Nõukogude Liidu Marssalile Jossif Vissarionovitš STALINILE

Nõukogude Liidu marssalitele, Meresõjalaevastiku admiralidele, kindralitele, ohvitseridele, vanematele, seersantidele ja reavõitlejatele.

Kuulsusrikaste ajalooliste võitude legendaarsed kangelased, tulihingelised kodumaa vabastajad, fashistliku Saksa armee lõplikud purustajad!

Teile, ajaloos seni nägematuile sangareile, tulistele patriootidele ja kogu inimkonna progressiivsete ideede eest võitlejaile, läkitab Eesti NSV Ülemnõukogu IV istungjärk koos kogu eesti rahvaga südamliku tervituse ja tänu.

Eesti NSV Ülemnõukogu IV istungjärk toimub tähtsal ajaloolisel hetkel, mil kangelaslik Punaarmee on au ja kuulsusega lõpule viinud oma ülesande: purustanud saksa fashistliku kiskja tema koopas Berliinis, sundinud tingimusteta kapituleeruma hitlerliku Saksa armee ning kukutanud fashistliku vägivallarezhiimi hitlerlaste poolt okupeeritud Euroopa maades ning Saksamaa enda territooriumil.

Punaarmeel on otsustav osa eesti rahva elus; ta vabastas eesti rahva saksa rõõvvallutajaist. Leningradi rinde vaprad väed, kelle koosseisu kuulub ka Punaarmee Eesti Laskurkorpus, vabastasid koos Balti Punalipu Laevastiku sangarlike meremeestega Nõukogude Eesti saksa rõõvvallutajaist, andsid eesti rahvale tagasi tema vabaduse ja sõltumatuse suures Nõukogude Liidu rahvaste peres.

Ainult tänu Punaarmeele võivad jälle areneda eesti kultuur, kirjandus, kunst, rahvaharidus, mis fashistlike rõõvvallutajate poolt oli okupatsiooniaastate jooksul viidud lämbumiseni, ähvardades kaasa tuua eesti kultuuri täieliku hävingu.

Eesti rahva hulka jääb igavesti elama meie vabastaja, Punaarmee kuulsus. Nagu eesti rahvas pole unustanud oma põlvest põlve edasikantud muistse vabadussangari Lembitu ja legendaarse Tasuja nimesid, nõnda elab tulevikus üle aastasadade ja -tuhandete ka Punaarmee kuulsusrikas nimi. Meie ei unusta kunagi, et võlgneme tänu oma elu, õnne ja vabaduse eest sangarlikule Punaarmeele.

Elagu kangelaslik Punaarmee, kogu maailma inimkonna vabastaja fashismi ahelaist!

Elagu Lenini-Stalini partei, võidu organiseerija ning innustaja saksa fashistlike rõõvvallutajate üle!

Elagu meie võiduleviija, Nõukogude rahvaste suur väepealik Nõukogude Liidu Marssal seltsimees STALIN!

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

NSVL Ülemnõukogu kokkukutsumise kohta

Kutsuda kokku Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu XII istungjärk 22. juunil s. a. Moskvas.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
M. KALININ

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
A. GORKIN

Moskva, Kreml
7. juunil 1945

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

Medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." asutamise kohta

1. Saksamaa üle saavutatud võidu tähistamiseks asutada medal „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a.".

2. Autasustada medaliga „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a.":

a) tööstuse ja transpordi töölisi, insener-tehnilist personali ja teenistujaid;

b) kolhoosnike ja põllumajanduse eriteadlase;

c) teaduse, tehnika, kunsti ja kirjanduse alal töötajaid;

d) nõukogude, partei-, ametiühingute ja teiste ühiskondlike organisatsioonide töötajaid, kes kindlustasid oma vapra ja ennastsalgava tööga Nõukogude Liidu võidu Saksamaa üle Suures Isamaasõjas.

3. Kinnitada medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." määrus.

4. Kinnitada medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." kirjeldus.

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
M. KALININ

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
A. GORKIN

Moskva, Kreml
6. juunil 1945. a.

MÄÄRUS

Medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." kohta

1. Ettepanekuid autasustamiseks medaliga „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." esitavad linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed käitiste, asutuste, partei-, nõukogude, ametiühingute ja teiste ühiskondlike organisatsioonide juhatajate poolt väljaantavate dokumentide alusel.

2. Medaliga „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." autasustamiseks esitatute nimestikud vaatavad läbi ja kinnitavad:

tööstuskäitiste, transpordi ja sovhooside töötajate suhtes vastavad liidu ja vabariiklike rahvakomissariaatide rahvakomissarid;

kolhooside, kooperatiivide, partei-, nõukogude, ametiühingute ja teiste ühiskondlike organisatsioonide töötajate suhtes — liiduvabariikide (kus pole jaotust oblasteisse) ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogu presiidiumide esimehed, oblastite ja kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede esimehed;

teaduse, tehnika, kunsti ja kirjanduse alal töötajate suhtes — NSVL RKN juures asuvate vastavate komiteede esimehed ning liidu- ja autonoomsete vabariikide RKN juures asuvate valitsuste ülemad ning Nõukogude Kirjanike Liidu Presiidiumi esimees.

3. Medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." kätteandmine toimub NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi nimel oblastite ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt autasustatute elukoha järgi.

4. Medalit „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." kantakse rinna vasakul poolel ja paigutatakse ordenite ja teiste medalite olemasolu korral pärast medalit „Võidu eest Saksamaa üle Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a."

Medali „Vapra töö eest Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a." kirjeldus

Medal on ümmargune, valmistatud vasest.

Medali esiküljel on seltsimees J. V. STALINI profiilis rinnakuju Nõukogude Liidu marssali vormis.

Medalil on kaares pealkirjad: ülemises osas „Nashe delo pravoje" (Meie võitlus on õiglane), alumises osas „Mõ pobedili" (Meie võitsime).

Medali teisel küljel on pealkirjad: ringis — „Za doblestnõi trud" (Vapra töö eest), keskel — „V Velikoi Otetshestvennoi voine 1941—1945 g. g." (Suures Isamaasõjas 1941.—1945. a.), ülemises osas — sirp ja vasar, alumises — viisnurkne täheke.

Kujutus ja pealkirjad medalil on reljeefsed.

Medali diameeter on 32 mm.

Medal on aasa ja rõnga abil ühendatud viisnurkse liistuga, mis on kaetud punase siidist muareepaelaga; paela keskel on 7 mm laiune roheline triip, paela ääred on kanditud kitsaste koilaste triipudega.

Lenini Ordeni ja „Kuldtähe" medali kätteandmine armeekindral I. J. Petrovile

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe esimene asetäitja sm. N. M. Shvernik andis eile üle Lenini Ordeni ja „Kuldtähe" medali ühes kaaskirjaga Nõukogude Liidu Kangelase nimetuse omistamise kohta armeekindral Ivan Jefremovitsh Petrovile, kes autasustati väejuhatuse lahinguülesannete eeskujuliku täitmise eest võitlusrindel saksa rõõvvallutajate vastu ja seejuures saavutatud edu eest.

VNFSV Ülemnõukogu I koosseisu VI istungjärk

Informatsiooniline teade VNFSV Ülemnõukogu I koosseisu VI istungjärgu istungeist 6. juunil 1945

6. juunil, kl. 11 toimus Kremlis Kremli Suures Palees VNFSV Ülemnõukogu esimese koosseisu VI istungjärgu teine istung.

Juhatab VNFSV Ülemnõukogu esimees saadik A. A. Zhdanov.

Päevakorras on VNFSV 1945. a. riigieelarve ja VNFSV 1943. ja 1944. a. riigieelarve täitmise aruande läbiarutamine.

Läbirääkimistel võtsid sõna saadik P. S. Tarassov (Moskva oblasti Volokolamski ringkonnast), Gorki oblasti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees sm. V. J. Pedjev, saadik Z. A. Andrejeva (Tshuvashi ANSV Tsivilski ringkonnast), VNFSV kohaliku tööstuse rahvakomissar sm. V. P. Smirjajev, saadik I. N. Burdin (Krasnojarski krai Krasnojarski maaringkonnast), saadik G. G. Izmailova (Tatari ANSV Buinski ringkonnast), saadik I. M. Kuznetsov (Molotovi oblastist Otsheri ringkonnast), Kostroma oblasti töörahva saadikute nõukogu esimees sm. A. V. Kurtov, saadik V. I. Nedossekin (Sverdlovski oblasti Sverdlovski-Stalini ringkonnast), Põhja-Osseedi Rahvakomissaride Nõukogu esimees sm. A. P. Gazzajev, saadik I. P. Boitsov (Kalinini oblasti Kalinini linnaringkonnast).

*

6. juunil kl. 18 toimus VNFSV Ülemnõukogu VI istungjärgu kolmas istung.

Juhatab VNFSV Ülemnõukogu esimees saadik A. A. Zhdanov.

Päevakorras on VNFSV 1945. a. riigieelarve ning VNFSV 1943. ja 1944. a. riigieelarve täitmise aruande läbiarutamine.

Läbirääkimistel võtsid sõna VNFSV tervishoiu rahvakomissar sm. A. F. Tretjakov, saadik A. S. Trifonov (Tjumeni oblasti Tjumeni linnaringkonnast), saadik M. I. Safonov (Leningradi oblasti Tihvini ringkonnast), saadik Sh. G. Hakimova (Bashkiiri ANSV Sterlitamaki ringkonnast), saadik D. V. Majorov (Moskva linna Pushkini ringkonnast), saadik A. A. Baranov (Stavropoli krai Mineralnõje Vodõ ringkonnast), saadik M. A. Tshembulatov (Mordva ANSV Temnikovi ringkonnast), VNFSV kohaliku kütteainetetööstuse rahvakomissar sm. A. M. Prokofjev, saadik V. I. Lebedev-Kumatsh (Moskva linna Frunze ringkonnast).

Sellega lõpeb VNFSV Ülemnõukogu VI istungjärgu kolmas istung.

Informatsiooniline teade VNFSV Ülemnõukogu I koosseisu VI istungjärgu istungitest 7. juunil 1945

7. juunil kell 11 toimus Kremlis Kremli suures Palees VNFSV Ülemnõukogu VI istungjärgu neljas istung.

Juhatab VNFSV Ülemnõukogu esimehe asetäitja saadik A. H. Tõntsherov.

Päevakorras on VNFSV 1945. a. riigieelarve ja VNFSV 1943. ja 1944. a. riigieelarve täitmise aruande läbiarutamine.

Läbirääkimistel võtsid sõna VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu esimees sm. A. N. Kossõgin, saadik I. T. Grishin (Rjazani oblasti Korablino ringkonnast), VNFSV RKN juures asuva kultuurilis-hariduslike asutuste komitee esimees sm. T. M. Zujeva, Tambovi oblasti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees sm. I. P. Kuznetsov, VNFSV hariduse rahvakomissar sm. V. P. Potjomkin, Saratovi oblasti töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esimees sm. P. S. Kuzmin, saadik K. A. Zimina (Leningradi linna Smolnõi ringkonnast), VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva tööstuslike kooperatiivide valitsuse ülem sm. P. F. Kravtshuk, saadik G. H. Bumagin (Leningradi oblasti Kingissepa ringkonnast).

Sellega lõpeb VNFSV Ülemnõukogu VI istungjärgu neljas istung.

Kevadkülvi käigust ja kogemustest Tartumaal

Tartu maakond täitis külviplaani 1. juuniks, külvates 88 701 ha, s. t. 101,3% plaanist. 5. juuniks oli külvatud juba 92 266 ha, s. o. 105,4%. Kunagi varem pole Tartumaa valdades külv läinud nii organiseeritult ja plaanikindlalt kui tänavu ja harva on Tartumaa talupojad suutnud nii varakult külvitööde enamiku teostada kui tänavu. Töötavate talupoegade patriotism ja nõukogulik külvitööde organiseerimine — samad tegurid, mis teisteski maakondades kindlustasid külvi edu —, on seda kindlustanud ka Tartumaal. Samuti nagu vanades talundites, on üldjoontes külv lõpetatud ka uusmaasaajatel. See töövõit on hindamisväärne eriti seetõttu, et just Tartumaal lootsid vaenlased külvikampaaniat pidurdada maakonna vähese hobuste arvu ja asjaolu tõttu, et suur osa põldudest Tartumaal jäi sügisel kündmata. Vaenlase katsed külvitööd halvata punktide töö halvamise või üksikute terroriaktidega on kõikjal liivale jooksnud. Arendades järjest teadlikumalt teravat klassivõitlust kulakluse jäänuste, kodanlike natsionalistide vastu, on ligi 9500 uusmaa- ja juurdelõikesaajate perekonda oma kevadkülviga hästi toime tulnud. Nõukogude võimu igakülgse abi tõttu on seemendatud põllud ka neil 6000 majapidamisel, kellel üldse pole hobust.

Külvikampaania arenemine on igale talupidajale tõendanud, kui oluline on plaan. Kui veel märtsis-aprillis üksikud konservatiivsed talupojad väitsid, järele lobisedes vaenlase demagoogiale, et meie niikuinii virgale talupojale olevat plaan ülearune, siis maikuu jooksul said ka kõhklejad aru, et uusmaa- ja juurdelõikesaajate külv ilma plaani ja graafikuta oleks täiesti ebaõnnestunud. Ainult kindla plaani ja graafiku tõttu, selle läbisurumisega suudeti Tartumaal, kus hobusteparк on niivõrd väike, et iga hobuse kohta tuli üle 12 ha pehmekündi, hobutööjõudu selliselt suunata nagu vaja. Talgute, vastastikuse abistamise, hobulaenutuspunktide ja masina-traktorijaamade abil on hobuseta majapidamised külvanud ligi 14 000 ha.

Et Tartumaal kui sõjategevusest eriti raskesti kannatanud maakonnal oli ette näha suuri raskusi hobutööjõu, seemne ja remondi küsimuse alal, siis alustasid EK(b)P Tartumaa Komitee ja Tartumaa TK juba aastavahetusel ettevalmistustöid kevadkülvi läbiviimiseks. Elujõuliste uustalundite, masina-traktorijaamade ja hobulaenutuspunktide loomist vaatas kohapealne aktiiv kui esmajärgulist eeldust kevadkülvi edukusele. Parteikomitee ja täitevkomitee mitte ainult määrasid suuremad Tartu käitised traktorijaamade, riigimajandite, hobulaenutuspunktide sheffideks, varustasid remonttöökodasid spetsialistidega, vaid süvenesid ka kõige pisematesse küsimustesse, millest võis oleneda külv. Rööbiti remondiga ja külviplaani taludesse viimisega toimus seemevilja puudu- ja ülejäägi kontroll, maareformi teostamise vigade kõrvaldamine, alaliste komisjonide ja maatöörahva ametiühingute elustamine. Remondi käiku juhiti pidevalt parteikomitee ja maakonna täitevkomitee vastutavate tööliste poolt.

Valla täitevkomitee töö parandamiseks, aktiivi kasvatamiseks, töötavate talupoegade poliitilise teadvuse tõstmiseks korraldasid maakonna keskorganid süstemaatiliselt valla-aktiivide seminare, instrueerimiskoosolekuid, konverentse. Muuseas toimusid aprilli algul Tartus külavolinike, maanaiste ja maanoorte konverentsid, kus läbi arutati EK(b)P KK VI pleenumi otsused.

Lünkade tõttu organiseerimistöös, nõrga arvestuse ja poliitilise ning agrotehnilise selgitustöö puudulikkuse tõttu ei arenenud külvitöö esialgu rahuldavalt. Suureks piduriks oli asjaolu, et valdade täitevkomiteed ja TK maaosakond ei suutnud küllalt operatiivselt lahendada seemevilja küsimust. Seetõttu oli 10. maiks maakonnas küntud küll 74% plaanist, külvatud aga ainult 7,7%. Et viia külvi arengut graafiku raamidesse, saadeti maale Tartust üle 200 aktivisti, kelle organisatsiooniline töö ja poliitiline mõju varsti aitasid külvi viia graafiku raamidesse. Masina-traktorijaamade töö parandamiseks saadeti neisse eribrigaadid. Suurt abi HML-dele osutasid nende juurde moodustatud noortebrigaadid.

Külvi teostamine oli heaks katsekiviks nõukogude aparaadi löögivõimele, operatiivsusele, paljastades puudusi valdade täitevkomiteede ja maakondlike keskorganite töös ning aidates kaasa nende kõrvaldamisele. Valdades, kus külv kaldus venima, nagu Kavastus, Ahjal, Kuustes ja mujal, selgus, et venimine oli tingitud mitte niivõrd nn. objektiivsetest põhjustest, niiskest põllust, hobuste vähesusest, seemnepuudusest, vaid ikka ja alati nõrgast organisatsioonist, ebabolshevistlikust tööstiilist. Kevadkülv paljastas vead maareformi, eriti määruse nr. 380 teostamisel. Kui Kavastu vallas kuidagi ei jõutud graafikust kinni pidada, siis selgus, et valla täitevkomitee maareformi vildaku teostamise tõttu oli maha mänginud oma autoriteedi töötava talupoja silmis. Olukorda parandas siin ainult uue, sihikindlat klassivõitlust pidava täitevkomitee loomine.

Külvitööde kogemus näitas kõigile Tartumaa valdadele, kuivõrd tähtis on korralik arvestus, sotsialistliku võistluse hea organiseerimine, valvsus HML-de kaadrite valikul, näitas kuivõrd oluline on pidev ja sügav poliitselgitustöö. Just need vallad, kus seda ei taibatud, jäid külvi teostamisel viimaseks, mitte aga need, kus hobuseid oli suhteliselt vähem.

Nõrk arvestus, andmete, igasuguse statistika aeglane kogumine, ebatäpne ja aeglane aruandlus on tunduvalt takistanud külvitööde juhtimist mõnes vallas. Siin pole tegemist ainult kantselei halva tööga, täitevkomitee sekretäri saamatusega, vaid mõnedes valdades, näiteks Mäksa ja Laeva vallas, on ilmnenud ükskõiksust, arvamist, et juhtida saab ilma arvestuseta. Et juhtimine ilma arvestuseta on niisama võimatu nagu nõukogud ilma kommunistideta, seda koges omal nahal Kaarepere valla täitevkomiteele. Selles vallas nimelt terve rida kulakuid vassis andmeid. Kartes oma hobuste suunamist riigi reservmaade harimisele, näitasid need kulakud tehtud külvitöid 30 kuni 50 prots. võrra vähemaina, kui need tegelikult olid. See vaenlaste klassivõitluslik nõks desorienteeris valla täitevkomiteed, takistades teda veojõudu õigesti suunamast. Täpse arvestuse, õigeaegse aruandluse alahindamine iseloomustas ka Tartu maakonna täitevkomitee maaosakonna tööd külvi ettevalmistamisel. Nii ei suutnud näiteks maaosakond veel aprilli lõpul vastata, palju 14 000 adrast oli remonditud, palju remontimata. Alles EK(b)P Keskkomitee vahelesegamise lõi siin korra majja. Arvestades Keskkomitee juhendeid viis partei maakonnakomitee sisse täpse ja range arvestuse ning aruandluse külvi ajaks. Igasse Tartumaa majapidamisse viidi kontrolltabel, mis võimaldab täpselt jälgida külvi arengut igas üksikus majapidamises.

Külvitööde areng on olnud heaks iseloomustajaks üksikute valdade täitevkomiteede ja muu aktiivi poliitilisele küpsusele. Valdades, kus külvitööd vaadeldi kui poliitilist küsimust, käsitleti seda seoses nõukogude võimu poliitiliste eesmärkidega ja taibati, et uusmaasaajate abistamine on tähtis poliitiline ülesanne, arenes külv rahuldava tempoga. Valdades, kus aga täitevkomitee seda ei taibanud, kus täitevkomitee esimees pidas hobulaenutuspunkti ainult mingiks tehniliseks baasiks, mitte aga ühtlasi poliitiliseks asutuseks, jäi uusmaa- ja juurdelõikesaajate külvi keskmine kaugele taha valla üldkülviplaani täitmisest.

Vajab rõhutamist, et HML-d on Tartumaal olnud kohtadeks, mida vaenlane on eriti silmas pidanud, püüdes neid kui sotsialistliku sektori esimesi pääsukesi meie külades eriti diskrediteerida. See ei ole tal üldiselt korda läinud. Alatskivi, Meeksi, Pala ja kümned teised hobulaenutuspunktid pälvivad õigusega sadade hobuseta majapidamiste tänu ja tunnustust, keda nad on abistanud. Valdades aga, kus hobulaenutuspunktides pole olnud kindlat bolshevistlikku juhtimist täitevkomitee poolt, kus täitevkomitee pole kontrollinud HML-de töötajate koosseisu, kus pole loodud ranget töörezhiimi punktis, kus valla täitevkomitee esimees ja punkti juhataja on vägikaigast vedanud, on HML-d tegelikult nõukogude võimu kompromiteerinud. HML-de hooletusse jätmine Võnnus, Ropkas, Kavastus ja Kuustes näitas vastavate valla täitevkomiteede lühinägelikkust. Taluda HML-s alkoholismi, distsipliinilagedust, jätta selle areng ja töö isevoolu hooleks — see tähendab uusmaasaajate huvidega mängimist. Sellest on maikuu vältel aru saadud kõigis Tartumaa valdades.

Kevadkülv on ja peab olema suur masside aktsioon, seda ei saa läbi viia kantseleilise administreerimisega. Ses tunnetuses eesrindlikud vallad pöörasid parteiorganisaatorite juhtimisel suurt tähelepanu kogu elanikkonna, ka noorte ja intelligentsi kaasatõmbamisele, massilisele poliitselgitustööle. Maikuus üksi peeti Tartumaa külades üle 300 selgituskoosoleku seoses külviga. Kudina vallas peeti ainult ühe nädala jooksul 30 koosolekut külades. Mõndagi uut tõi käesolev külv meie põllumajandusse, meie küladesse. Kunagi varem pole linn nii tõhusalt abistanud maad kui seekord, saates üle 200 esindaja-organisaatori valdadesse. Kunagi pole Tartumaa valdades esinenud nii laialdaselt vastastikust abistamist külade ja individuaalmajapidamiste vahel kui seekord. Eesti talupoja poolt nii väga armastatud kollektiivse töö vorm, talgud, on leidnud sihikindlat ja edukat rakendust. Kunagi pole ka nii ulatuslikult ümber grupeeritud tööjõudu, traktoreid, hobuseid nõrkadele kohtadele kui käesoleval kevadel. Kuigi sotsialistlik võistlus formaalse käsituse tõttu, selle tõttu, et teda ei viidud alati alumistesse lülidesse, mitte kõigis valdades ei toonud tugevaid efekte, on just külvikampaania annud sel alal suuri kogemusi ja veennud ka paljusid kõhklejaid selle meetodi õnnistusrikkuses. Avinurme (TK esimees sm. Jakobson), Kudina (TK esimees sm. Liivak), Elva (TK esimees sm. Kuldmaa) jt. vallad pidasid pingsat võistlust EK(b)P Tartumaa Komitee ja Tartumaa Täitevkomitee rändlipule. Kahtlemata tuleb kõikjal edaspidi erilist tähelepanu pöörata just sotsialistliku võistluse tegelikule organiseerimisele, selle viimisele kõige alumistesse lülidesse, kogemuste plaanikindlale vahetusele ja arvestusele. Eesrindlaste väljaselgitamine, tutvustamine ja edutamine peab saama kõigi Tartumaa asutuste tööstiilis väärika koha. Kevad on välja selgitanud terve rea häid organisaatoreid, propagandiste, traktoriste ja teisi kaadreid Tartumaa aktiivi hulgast. Vara valla täitevkomitee uus esimees Linda Remmet, Alatskivi hobulaenutuspunkti juhataja L. Kont, Luunja traktorist Karesalu, Kudina kommunistlik noor A. Noormets — need on ainult üksikud nimed mitmesajalisest eesrindlaste perest, kes külvihoogtöös Tartumaa aktiivist on esile kerkinud. Paljud neist on avaldanud soovi partei ridadesse astumiseks ja on sinna vastuvõtmisel.

Suurimaks teguriks, külvitööde peamise edu kindlustajaks on aga Tartumaa töötavate talupoegade poliitiline taip, nende suur ind ja usaldus nõukogude võimu suhtes. Sellest tulenev omaalgatus, visadus raskuste võitmisel, leidlikkus ja vastastikuse abi valmidus on olnud taustaks ja kandepinnaks kõigile nõukogude võimu sammudele. „Ialgi ei pea täide minema hallparunite lootus, et põld jääb harimata," nii lausus Luunja uusmaasaaja Aug. Suur, ja tema hoiak iseloomustab kogu Tartumaa töötava talurahva hoiakut ja võitlustahet. Talurahva I kongressil ja maakondlikul nõupidamisel sm. Stalinile, nõukogude valitsusele ja bolshevike parteile antud lubadused on täidetud ja täidetakse Tartumaa talupoegade poolt täielikult. Tänutäheks Punaarmeele ja meie rahvamajanduse kiireks taastamiseks on talupojad hulgaliselt asunud riigi reservmaade täiskülvamisele. Punaarmee fondi on seni külvatud 535 ha. On kindel, et külviplaan Tartumaal ületatakse mitme tuhande ha võrra.

Eeltoodud faktid, külvikampaanias kasvanud kaadrid, suurenenud organisatoorsed kogemused ja talurahva järjest kasvav poliitiline aktiivsus õigustavad Tartumaad täie optimismiga asuma suvistele põllumajanduslikele töödele ja lõikustööde ettevalmistamisele.

M. LAOSSON,
EK(b)P Tartumaa Komitee sekretär

KOKKUVÕTE
kevadkülvi käigu kohta ENSV maakondades 5. juuniks 1945. a.

(ENSV Põllutöö Rahvakomissariaadi andmeil)

Maakonnad	Külvatud % plaani suhtes	Maakonnad	Külvatud % plaani suhtes
1. Võrumaa	108,8	6. Virumaa	104,0
2. Pärnumaa	107,4	7. Läänemaa	103,9
3. Järvamaa	106,9	8. Viljandimaa	102,6
4. Tartumaa	105,4	9. Saaremaa	100,0
5. Harjumaa	104,8	10. Valgamaa	100,0
		Kokku	104,8

Kõik vabariigi maakonnad täitsid kevadkülviplaani

5. juuniks viisid kõik meie vabariigi maakonnad lõpule kevadkülvi riikliku plaani täitmise. Külviplaan täideti vabariigis 104,8%-liselt. Jatkatakse külvamist üle plaani. Kõige ees on Võrumaa, kus 5. juuniks külvati üle plaani 8,8%, järgnevad Pärnumaa 7,4%-ga ja Järvamaa 6,9%-ga. (ETA.)

Avinurmes premeeriti eesrindlikke külavolinikke

Kangelasliku Punaarmee võidust tiivustatud Avinurme külavolinikud täidavad kohusetruult endale võetud kohustused. Nii premeeriti Avinurme vallas 10 külavolinikku tööstuskaupadega eduka külvikampaania läbiviimise eest, need on sm-d Arved Pugari Alukvere külast, Karl Leiber Lepiksaare külast, Arnold Roovere Tõnutare külast, August Paas Semiksaare külast, Konstantin Rebane Mõisa külast, Alfred Raja Kunta külast, August Hallik Abranu külast, August Kadak, Ulvi külast, Mihkel Tõnnismaa ja Raisa Sild.

Mainimist väärib veel Vadi külavolinik sm. Aino Väli, kes on olnud eesrindlik oma töös, aidates kaasa selleks, et tema küla lõpetas külvikampaania edukalt.

O. Kirsel

Lõpetame kiiresti linakülvi

Tartumaal on edenenud külviplaani täitmine täiesti rahuldavalt ja praegu on külviplaan täidetud 105,4-protsendiliselt. Teraviljade osas on enamikus valdades jõutud külviga lõpule ja varsti lõpetatakse see täielikult.

Lina külviplaani täitmisega esineb aga mitmes vallas takerdumisi. Lina külviplaan on Tartumaal 1900 hektarit ja külvatud on 1067,07 hektarit, mis on plaanist ainult 56,2 protsenti. See arv on liiga väike selleks, et rahule jääda, kuna lina on äärmiselt tähtis kultuur ja seepärast tuleb võtta tarvitusele kõik abinõud, et ka sel alal täita külviplaan.

Paremini on töötanud lina külviplaani täitmise alal järgmised vallad: Pühajärve (112,2%), Võnnu (103,4%), Ahja (102,5%), Saadjärve (100%), Pala (100%) ja neile järgneb veel mitmeid valdu, kus külviplaan on täidetud 100-protsendiliselt. Üldse on üle 50 protsendi külviplaanist täitnud Tartumaal 18 valda.

Suurem osa valdasid on jätnud oma linakülvi hooletusse ja leidub valdu, kus plaanist on täidetud ainult mõned protsendid.

Äärmiselt väikesi töötulemusi linakülvi suhtes näitavad Tähtvere (5,4%), Ropka (6,1%), Alatskivi (11,3%) ja Äksi vald (16,4%). Peale nende on veel rida valdu, kus plaani täitmise protsent on ainult 20 piires.

Need vallad vabandavad end linaseemne puudusega. Sama puudust kurtsid aga peagu kõik vallad, kuid suurem osa valdu on suutnud oma külviplaani täita ja isegi ületada. See asjaolu näitab, et suurem viga kui seemne puudus seisneb linaseemne arvelevõtmises ja jaotamises. Nende valdade täitevkomiteedel tuleb energiliselt töötada linaseemne õiglases jaotamises ja ka talupidajatele linakülvi tähtsuse selgitamisel.

Linakülv lõpetati varemail aastail meil harilikult juuni keskpaigas, seega on jäänud veel ainult mõned päevad aega selleks, et elustada lina külvi ja lõpetada see lähemail päevil täielikult.

A. KORP

ENSV Ülemnõukogu IV istungjärk

Arutlused ENSV 1945. a. riigieelarve aruande üle

SAADIK V. HIONI SÕNAVÕTT

Seltsimehed saadikud!

Nõukogude kangelaslikud rahvad võitsid bolševike partei ja seltsimees Stalini juhtimisel oma surmavaenlase saksa fašismi. Suur Isamaasõda nõudis kõigilt Nõukogude rahvailt kuulmatuid jõupingutusi ning tööd nii rindel kui tagalas. Eriti suurt kangelaslikkust ja ennastsalgavust on selle sõja jooksul üles näidanud suur vene rahvas, kelle kangelasmeel ja suur võitlusvõime on saanud eeskujuks kõigile Nõukogude rahvaile.

Eesti töötav rahvas ei unusta kunagi seda abi, mis talle on annud ja mida talle nüüdki veel annab suur vene rahvas saksa okupatsiooni likvideerimisel meie kodumaal. Ma puudutan mõne sõnaga neid roimi ja kahjusid, mida tekitasid saksa roimarid ENSV tervishoiuasutustele.

Kõigepealt nad tekitasid materiaalseid kahjusid 66 515 000 rubla suuruses. On täiesti hävinud 129 haiglat, ambulatooriume, lastesõimi, elumaju jm., üldkubatuuriga 240 000 kantmeetrit. On ära viidud Saksamaale ja hävitatud tervishoiuasutuste sisseseadeid, aparatuure, instrumente, pesu, medikamente.

Suured on meie kaotused meditsiiniliste kaadrite alal. Osa neist on tapetud, osa ära viidud Saksamaale, osa surnud, osa põgenenud Saksamaale. Nii oli meil arste 1056, kaasa arvatud hambaarstid, ja nüüd, pärast saksa okupatsiooni, me leidsime kohal 293 arsti ühes hambaarstidega. Keskmise haridusega meditsiinilisi kaadreid oli meil 1081, nüüd on jäänud neid ainult 180! Farmatseute kõrgema ja üldharidusega oli 918, järel on vaid 428.

Saksa okupandid on viinud meie vabariigi sanitaarse olukorra kohutavale langusele. Meie linnade ja töölisasulate kui ka alevite ja külade sanitaarne olukord on tõesti raske. Käimlaid ei ole 2—3 aastat puhastatud. Kanalisatsiooni ja veevärki pole okupatsiooni aja jooksul üldse parandatud. Settekaevud ja filtrid on ummistunud.

Infektsioonihaiguste levik meie maal on olnud okupatsiooni ajal enneolematu. Nii näiteks oli 1942. a. tähnilist tüüfust 2924 juhtu, difteeriat 1943. a. 6321 juhtu. Ka suremus on olnud eriti suur; 22%. Võrreldes ennesõjaaegsega oli alla 1 aasta vanuste laste suremus 2—3 korda suurem. Haigestumine tuberkuloosi tõusis 4%-lt 7%-ni rahvastiku üldarvust. Suguhaiguste tõus okupatsiooni ajal oli enneolematu. Meie ei ole veel suutnud praegugi likvideerida suguhaigusi, mis on toonud „kultuurtreegerid".

Sündimus langes okupatsiooni ajal 22% võrra. Meil esinesid viimasel aastal depopulatio nähtused.

Missugused on tervishoiuorganite ülesanded käesoleval sõjajärgsel perioodil?

1. On tarvilik plaani- ning järjekindlalt kooskõlastada kogu meditsiinilise personali tegevust võitluseks ühtede infektsioonide likvideerimiseks ja teiste miinimumini viimiseks.
2. On tarvilik luua eeskujulik sanitaarne kord meie linnade ja asulate kommunaalmajanduses. On tarvilik kõvendada sanitaar-järelevalvet käitistes ja tehastes.

Eriti on tarvilik parandada toiduainete-tööstuste tervishoiulist ning sanitaarset olukorda.

Tuleb seada eeskujulikku korda ja ehitada linnades kanalisatsioon ja veevärk.

3. On tarvilik varustada haiglaid, ambulatooriume, nõuandlaid ja teisi tervishoiuasutusi ajakohase inventariga, aparatuuriga, instrumentidega.
4. On tarvilik taastada hävitatud ja lõhutud tervishoiuasutusi, remontida, eriti just värvida säilinud ja uuesti loodud asutuste hooneid.
5. On tarvilik kindlustada ja välja ehitada maa-arstijaoskondades kompleksseid asutusi (ambulatoorium, nõuandla, konsultatsioonid, statsionaarne ravi).
6. On tarvilik organiseerida kõigis maakondades nii statsionaarset kui ambulatoorset spetsialiseeritud arstiabi, kasutades seejuures sagedasi professorite ja muude eriteadlaste väljasõite maa-arstijaoskondadesse ja tööstusrajoonidesse.
7. On tarvilik laiendada ja suurendada meditsiinilis-farmatseutilise tööstuse produktsiooni kohalikest tooraineist.
8. Ühelt poolt on vajalik ette valmistada ja teiselt poolt ümber kvalifitseerida nii kesk- kui kõrgemaid meditsiinilisi kaadreid.

Lõpuks on tarvilik süstemaatiliselt poliitiliselt kasvatada tervishoiutöölisi, et neist saaksid õiged kommunistliku ühiskonna ehitajad.

1945. a. ENSV eelarve kindlustab täiel määral tervishoiuvõrgu taastamist ja kõigi nende ülesannete edukat lahendamist. 1945. a. eelarve võimaldab hoida tervishoiuasutuste taset samal kõrgusel nagu 1941. a. ja mõnes osas isegi ületada.

1941. a. oli eelarves tervishoiukuludena ette nähtud 54 miljonit rubla ehk 49 rubla ühe elaniku kohta, 1945. a. on aga ette nähtud 59 miljonit rubla ehk 69 rubla ühe elaniku kohta aastas, s. t. 1945. a. kulutatakse tervishoiule 40% enam kui 1941. a. See on suur saavutus, seltsimehed; sellest on näha meie partei ja valitsuse hoolitsemine töötava rahva tervise eest.

Pealeselle on 1945. a. eelarves ette nähtud kapitaalremontideks ja kapitaalehitusteks 9 800 000 rubla. Kokku kulutatakse rahva tervishoiule vabariikliku ja kohalike eelarvete järgi 68 813 000 rubla.

Mida on tehtud ja mida teeme selle hiigelsummaga? Ma tutvustan teid nende arvudega. Haiglaid oli meil maa vabastamise momendil 18, nüüd on neid 127, plaani järgi 131. Detsembriks saame neid 143. Haiglais oli voodeid maa vabastamise momendil 1487, 1. aprillil 3803 ja 31. detsembriks peab olema 5144.

Tervishoiuasutuste võrgu arenemine EVSN vabastamise momendist kuni 1. aprillini 1945

Asutuse tüüp		Seis maa vabastamise momendil	Seis 1. aprillil 1945	31. dets. 1945 (plaan)
Haiglad	asutusi	18	127	143
	voodeid	1487	3803	5144
Vaimuhaiglad	asutusi	2	3	4
	voodeid	497	596	800
Leprosooriumid	asutusi	2	2	3
	voodeid	80	90	106
Lastekodud	asutusi	3	3	3
	voodeid	250	275	350
Lastesõimed	asutusi	—	17	39
	voodeid	—	635	1500
Ambulatooriumid	asutusi	2	35	36
	arste	—	148,25	270
Tbc. asutused	asutusi	2	10	19
	arste	—	14,5	37
Suguhaiguste asut.	asutusi	1	8	20
	arste	—	14	35
Nõuandlad	asutusi	5	28	42
	arste	—	25,5	60
Tervishoiupunktid		—	32	43
Velsk.-ämmaem.-punktid		—	5	12
San.-epid.-jaamad		—	13	15
Laboratooriumid		—	9	—
Desinfektsioonipunktid		—	15	28
Desinfektsioonikambrid		—	67	—
Maa-arstijaoskonnad		52	144	160
Apteegid		125	181	181
Laod		2	2	2
San.-hügieenilised kaupl.		16	24	27
Tööstused		—	4	4

Seltsimehed, suur Nõukogude rahvas ja tema kangelaslik Punaarmee on sooritanud igaveseks ajaks surematuks jääva kangelasteo: nad on vabastanud maailma tsivilisatsiooni ja progressi fašistlikest vallutajaist. Meie osaks, meie õnneks on saanud olla kaastegevad suurtele stalinlikele tegudele ja võitude epohhile. (Kiiduavaldused.)

SAADIK A. KIIDELMA SÕNAVÕTT

Seltsimehed saadikud! Vahe kolmanda ja neljanda istungjärgu vahel on tähistatud suurepärase ajaloolise võiduga. Sel ajastul viidi Punaarmee kõrgema ülemjuhataja Nõukogude Liidu Marssali Stalini juhtimisel lõpule kõigi Nõukogude maade vabastamine saksa fashismist; ühes sellega vabanes Eesti rahvas saksa orjusest, saades tagasi oma sõltumatuse ja vabaduse. Oma võimutsemise ajal Eestis tapsid saksa fashistlikud bandid palju inimesi ja küüditasid Saksamaale orjusse kümneid tuhandeid eesti rahulikke kodanikke. Riigile ja ühiskondlikele organisatsioonidele tekitati materiaalseid kahjusid, mis ulatusid miljarditesse rubladesse. On hävitatud palju tehaseid, vabrikuid ja kommunaalettevõtteid. Tallinna Linna Täitevkomiteele kuuluvaist majadest on täielikult purustatud 1230 ja osaliselt 545 maja. Kahju kogusumma ulatub 157 milj. rublani.

Pärast kodumaa vabastamist saksa okupantidest asus Eesti töötav rahvas kohe oma rahva majanduse ja kultuurilise elu taastamisele, mis nõudis suure kapitali mahutamist, kohalike ressurside mobiliseerimist ja inimtööjõu pingutust.

Kuid Nõukogude Eesti rahvamajanduse ja kultuurielu ülesehitamine ei ole kaugeltki küllaldane. On veel väga palju purustatud hooneid, mis tuleks taastada; see nõuab aga rohket inimtööjõudu ja kolossaalseid materiaalseid kulutusi, et ravida fashistide poolt löödud haavad, tõsta meie rahvamajandus ennesõjaaegsele tasemele.

Nõukogude valitsuse hoolt Tallinna linna kiiremaks taastamiseks, majandusliku ja kultuurilise ülesehitamise paremaks organiseerimiseks väljendab selgesti ENSV Presiidiumi seadlus Tallinna rajoneerimise kohta. See seadlus omab suurt poliitilist ja majanduslikku tähtsust, lähendab võimu töötavatele hulkadele, loob võimaluse tööde paremaks organiseerimiseks, et kindlustada töötava rahva vajaduste igakülgset rahuldamist ja veelgi parandada elanike majanduslikku, kultuurilist ja poliitilist teenindamist, et muuta side nõukogude asutuste ja rahva vahel veelgi tihedamaks.

Seltsimehed saadikud, Eesti NSV 1945. a. eelarve kindlustab sel aastal ettevõetud tööstuse, põllumajanduse, sotsiaal-kultuuriliste asutuste ülesehitamist ja tarbeesemete toodangu tõstmist.

Seltsimehed saadikud, Rahvakomissaride Nõukogu poolt Ülemnõukogule läbivaatamiseks ja kinnitamiseks esitatud riigieelarve rahuldab edasilükkamatuid vajadusi.

Eesti töötav rahvas kommunistliku partei juhtimisel ja meie naabri suure vene rahva abiga tuleb oma ülesannetega toime. Eesti rahvas rakendab kõik jõud selleks, et kindlustada ja viia Eesti rahvamajandus täielele õitsengule. Selleks edu ja jõudu! (Aplaus.)

ENSV HARIDUSE RAHVAKOMISSARI SM. J. NUUDI SÕNAVÕTT

Seltsimehed saadikud! Teile kaalumiseks ja kinnitamiseks on esitatud võiduaasta eelarve. Niihästi kulutamiseks ettenähtud summade suuruse kui ka nende suunamise otstarbekohasuse poolest ületab käesoleva aasta eelarve kõik, mis varematel aegadel Eestis sel alal on esinenud.

Rohkem kui 45 prots. meie eelarvest, nimelt 316 milj. rbl., on suunatud sotsiaal-kultuuriliste ürituste finantseerimiseks. Selles enam kui 200 milj., s. o. 29 prots. kogu riigieelarvest on määratud hariduskuludeks.

Need arvud kõnelevad selget keelt, näidates, millist suurt osatähtsust omistab haridusele ja kultuurile meie sotsialistlik riik, näidates, kui tõsiselt ja ettenägelikult nõukogude võim hoolitseb kasvava noorsoo eest. Võrdluseks olgu tähendatud, et kodanliku Eesti Vabariigi ajal moodustasid hariduskulud umbes 10 prots. eelarvest, praegu aga 29 prots. See on saanud võimalikuks tänu sellele, et Eesti on kujunenud Nõukogude Eestiks, et Eesti rahvas 1940. aastal on asunud õigele teele, ühinedes võimsa Nõukogude Liiduga üheks monoliitseks tervikuks.

Meie suure sotsialistliku isamaa rahvuste vendlus, stalinlik rahvaste sõprus pole mitte üksnes poliitiline suurtegur, vaid on ühtlasi majandusliku hiiglajõu allikas. Tänu sellele jõule olemegi täna juba suutelised täies ulatuses katma kõik rahalised vajadused, sellele vaatamata, et okupatsioon ja sõjategevus on laastanud meie maa.

ENSV hariduse rahvakomissarina loen oma kohuseks ENSV Ülemnõukogule esitada kompaktse ülevaate meie praegustest haridusoludest.

Hariduse Rahvakomissariaadi põhiliseks ülesandeks pärast Nõukogude Eesti territooriumi vabastamist fashistlikest okupantidest on olnud meie koolielu taastamine ja korraldamine, nõukogude kooli jaluleseadmine Eesti pinnal. Ma ei tarvitse vist pikemalt peatuda olukorra juures, mille ees leidsime, kui fashistid põgenesid; sakslaste poolt toimepandud hävitustöö kohutav ulatus on kõikidele teada. Piisab sellest, kui meelde tuletada, et üle 275 koolimaja oli fashistlike röövlite tegevuse tagajärjel purustatud või kõlbmatuks muutunud; see on üle 25 prots. meie koolimajade fondist. Püsima jäänud koolihooned olid võimatus olukorras. Kuid selle puhtmateriaalse hävitustööga asi ei piirdunud: sakslaste või nende käsilaste poolt oli tapetud suur hulk meie eesrindlikke õpetajaid. Tarvitamiskõlblikke õpikuid tegelikult polnud olemas.

Okupatsioonivõimud olid teinud kõik, mis kuidagi mõeldav, selleks, et hoida rahvast vaimses pimeduses. Teadmisi nad lubasid edasi anda noortele vaid fashistlikult võltsitud kujul.

Laastamistöö oli tehtud eht-preisiliku metoodilisuse ja pedantsusega.

(Järg 3. lhk.)

ENSV Ülemnõukogu IV istungjärk

Arutlused ENSV 1945. a. riigieelarve aruande üle

(Algus 2. lhk.)

Ja ometi töötab meil koeliaasta lõpuks Hariduse Rahvakomissariaadi süsteemis juba umbes 1050 üldhariduslikku kooli, s. t. algkooli, mittetäielikku ja täielikku keskkooli. Neis koolides õppis käesoleval õppeaastal juba üle 115 000 õpilase umbes 5000 õpetaja juhtimisel. Kõik need arvud küünivad üsna lähedale 1940./41. õppeaasta tasemeni. Jooksval õppeaastal on ilmunud Nõukogude Eesti koolidele tarvitamiseks 66 õpikut ja õpikute plaanikindel juurdevool jatkub. Õpilased on varustatud vihikutega rahuldavalt. On organiseeritud ka muude õppevahendite ja õppeabinõude valmistamine ja on põhjust arvata, et varsti suudame tähtsamad lüngad täita. Õpilased on töötanud harukordse innu ja kohusetundega. Praegu toimuvad kõikjal eksamid, mis pole veel küll lõpuni viidud, kuid üldpilt õpilaste teadmiste tasemest on üsna rahuldav.

Koolitöö käimapanek peaaegu ennesõjaaegses ulatuses õnnestus tänu kogu meie töötava rahva nõukogulikule aktiivsusele ja kaasabile. Koolihoonete kordaseadmine ja esialgne remontimine teostus olulises osas kohtadel omal jõul ning sheefluse alusel käitiste ja asutuste poolt. Organiseeriti ENSV kõigi rahvakomissariaatide koostöö koolide abistamiseks partei ja valitsuse selekohase määruse alusel 27. dets. 1944.

Nõukogude kooli põhiliseks kasvatuseesmärgiks on tublide nõukogude inimeste, nõukogude patriootide kasvatamine. Rahuldustundega võib konstateerida, et meie õpetajaskond, pidevalt ja väsimatult ise õppides, pühendab enamast kasvatusülesandeile täie vastutustundega, järjest sügavamini tugenedes seejuures noorte eneste ridadest võrsunud jõududele. Meie kommunistlikud noored ja pioneerid haaravad õpilaskonna eesrindliku osa ja kujunevad õpetajale ja koolijuhatajale võimsaks toeks kasvatustöös.

Kas kõik see tähendab, et nõukogude kool meil Eestis töötab juba laitmatult ja eeskujulikult? Ei, nõukogude koolini säärasena, nagu ta peab olema vastavalt sotsialistliku ühiskonna nõudeile, on veel tükk maad. Ei ole veel saavutatud seda ühtlast, töörõõmsat ja elujõulist kollektiivi, millist meie näeme teistes nõukogude vabariikides. Koole ei varustata küllaldasel määral, mis aga on vajalik heaks ning edukaks õppetööks.

Kohalikud täitevkomiteed ei osuta alati küllaldast hoolitsemist õpetaja elutingimuste eest, unustades õpetaja tähtsuse meie sotsialistlikus ühiskonnas. Klassiruumide sisustus jätab palju soovida, nende ruumide kaunistamisele pole sageli veel mõeldudki. Korralik koolihoonete remont on suurel osal veel teostamata. Imestamisväärse ükskõiksusega suhtuvad paiguti veel mõned vastutavad asutused küttevarustuse küsimusesse.

Peale üldhariduslike koolide on Hariduse Rahvakomissariaadi süsteemis praegu töötamas 16 tehnikumi ja 4 õpetajate seminari. Tehnikumide võrgu korrastamine on praegu Hariduse Rahvakomissariaadi liinis viidud kindlale alusele, kooskõlas meie rahvamajanduse tähtsamate vajadustega. Tuleval õppeaastal tuleb veel juurde üks tehnikum Kuressaarde ning töö kõikides nendes hakkab toimuma nii, nagu üleliiduliselt kehtivad korraldused seda nõuavad. Käesolev õppeaasta kujunes ülemineku faasiks selletõttu, et suurem osa neist tehnikumidest on alles sel aastal ümber moodustatud olemasolevatest kutse- ja erikoolidest. Väljaspool Hariduse Rahvakomissariaadi süsteemi on loodud lisaks veel ulatuslik tehnikumide võrk teiste rahvakomissariaatide alluvuses.

Tehnikumide võrgu kujundamisel oleme silmas pidanud esijoones tööstuse ja riigiasutuste vajadusi. Ühtlasi aga oleme hoolitsenud ka selle eest, et meil saavutatud kodukultuuri kõrge tase ei näitaks langust, vaid, vastuoksa, sammuks tõusuteed.

Kõrgematest õppeasutustest töötavad Hariduse RK liinis meie auväärne Tartu Riiklik Ülikool ja kõrgema tehnilise hariduse keskusena juba tunnustust leidnud Tallinna Polütehniline Instituut. Neist on okupantide tegevuse all eriti raskesti kannatanud Tartu ülikool. Ometi on professorkond, tugenedes üliõpilaste aktiivsele kaasabile, mõlemas mainitud kõrgemas õppeasutuses juba käesoleva lühikese õppeaasta vältel väga palju ära teinud normaalse akadeemilise töö jaluleseadmiseks.

Säärane on jämedates joontes kujutatud pilt meie koolidest ja õppeasutustest 9 kuud pärast Nõukogude Eesti vabastamist.

Teiste Hariduse RK juhtimisele kuuluvate alade juures lubage peatuda üsna lühidalt.

Lastekodusid on Hariduse RK-l seni avatud 29, lasteaedu 72. Lisaks tulevad veel lasteaiad, mis on olemas teiste rahvakomissariaatide liinis. Kui lastekodude puhul võib öelda, et antud hetkel on kõik lapsed, kes lastekodusid vajavad, ära mahutatud ja on veel reservis vabu kohti juurdetulijaile, kuigi ettekirjutatud plaan ei ole arvuliselt täidetud, siis lasteaedade arv on lubamatult väike.

Täiesti mitterahuldav on senine kultuurilis-hariduslik töö rahvahulkades. Rahvamajade võrk on kokku kuivanud ja pealegi ei tööta veel olemasolevad rahvamajad täie võimsusega. Kibedasti annab end tunda sisuka näitekirjanduse puudus.

Kirjanikud ja kirjastused! Rahvamajadele on vaja kiiresti anda häid näidendeid. Hariduse Rahvakomissariaat omalt poolt peab tõhusad abinõud tarvitusele võtma rahvamajadele kaadrite koolitamiseks.

Raamatukogude võrku ei ole kahjuks veel küllaldase efektiivsusega kasutatud oma ülesannete täitmiseks kultuurilis-haridusliku kasvatustöö alal kõige laiemates rahvakihtides.

Varjusurmas on praegu ikka veel meie muuseumid. Tõsi küll, muuseumid on meil sõjategevuse läbi väga raskesti kannatanud, kuid see ei õigusta veel puudulikku tööd. Juhtivatele kohtadele oleme hiljuti paigutanud uusi töötajaid, kelle ülesandeks on anda nõukogude muuseumide tööle nõukogulikku sisu. Tahan loota, et seda ülesannet lahendatakse edukalt.

Seltsimehed saadikud! Eelarve projekt paneb ette anda Hariduse Rahvakomissariaadi käsutusse 144 milj. rbl., sellest vabariikliku eelarve osas 53 milj. ja kohaliku eelarve osas 91 milj. rbl. See on suur summa, küllaldane selleks, et edukalt täita Hariduse Rahvakomissariaadil lasuvaid ülesandeid ja kohustusi.

Väikesed vajalikud parandused on arutusel olnud Ülemnõukogu eelarvekomisjonis ning seal kooskõlastatud. Palun ENSV Ülemnõukogu esitatud eelarve koos eelarvekomisjoni poolt tehtud parandustega kinnitada.

Nõukogude Eesti sammub hoogsa kultuurilise tõusu teed. Meil avanevad ennenägematud avarad võimalused. Nõukogude inimesed tunnevad sellest rõõmu, teavad ühtlasi ka, et neil seisavad ees suured kohustused.

Hariduse Rahvakomissariaat võtab tarvitusele kõik abinõud selleks, et need kohustused kõigi õpetajate ja haridusjuhtide poolt vankumata järjekindlusega täidetaks. Nende kohustuste täitmist ootab kõigilt Nõukogude töötajailt meie võitude organiseerija suur Stalin. (Kestev aplaus.)

SAADIK M. LEPIKU SÕNAVÕTT

Seltsimehed! Ülemnõukogu eelarvekomisjon tegi oma töö tulemusena mõned muudatuse-ettepanekud Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt koostatud eelarves. Nimetatud muudatusi nõuavad eelarve algkoostamise ajast mõne kuu võrra edasiläinud praktilise elu kogemused.

Ma tahan peatuda valdade täitevkomiteede eelarve juures. On vaieldamatu, et suur osa meie töö operatiivsusest ja edukusest maal oleneb sellest, kuivõrd tugevad on meie valdade täitevkomiteed. Sellest seisukohast lähtudes analüüsis eelarvekomisjon valdade eelarve täitmist 1945. a. I kvartali jooksul, eriti Harjumaal. Avanes järgmine pilt:

Vallad ei ole mitmel juhul saanud elada normaalset elu krediidipuudumise tõttu. Näit. varem olemasolnud küte tarvitati ära, uue muretsemiseks ei ole aga midagi tehtud; ei ole ka selleks tarvilikke summasid. Komandeerimisrahad on tasumata.

Täitevkomiteed ei ole suutnud vajalikul määral korrastada ametiruume ja sisustada neid, rääkimata kaunistamisest. Mitmes ja mitmes vallas on sõjamöllus kaduma läinud kõik valla põhilised dokumendid. Nende sisseseadmine ja korraldamine on seotud kuludega. Arvestades praegust olukorda valdades, on vajalik valdade eelarvet suurendada 800 000 rbl. võrra. Kuna eelarve senine täitmine näitab, et mõnes eelarve osas on võimalik kokkuhoidu teostada, siis pöördub eelarvekomisjon valitsuse poole sooviavaldusega leida nimetatud summa valdade täitevkomiteedele 1945. a. eelarve täitmise korras.

Puudutades valdade kulude küsimust, ei saa mööduda järgmisest ebanormaalsest olukorrast. Nimelt saavad vallad raha eelarvelisteks kulutusteks ainult Riigipanga kontoreist. Viimased asetsevad ainult maakonnalinnades ja Tallinnas. Raha tuleb välja võtmas käia vähemalt 3 korda kuus. Tagasihoidliku arvestuse järgi tuleb üksi komandeerimisrahasid maksta selliste otstarbetute sõitude jaoks 0,5 milj. rubla. Küll aga asetseb meie maa suuremais keskusis 108 põllumajanduslikku krediidiühingut. Miks ei pane meie eelarve täitmist valdade osas nende peale?

Võib tähele panna, et peaaegu erandiltult kõik asutused finantsküsimustes kobavad, ei tunne oma asutuste rahaliste küsimuste lahendamise tehnilist külge. Arvepidamine ei ole korras. Kokkuhoiu teostamisele on pööratud vähe tähelepanu; kui tahetakse kokkuhoidu teostada, siis tuleb välja hoopis midagi muud. Näiteks tahtis Transpordi Peavalitsus teostada kokkuhoidu eelarve täitmise kuludes 1945. aasta viie kuu jooksul minimaalse summa ulatuses: 5500 rubla. Asjaga lähemalt tutvumisel selgus aga, et Transpordi peavalitsus oli osa kulusid kandnud igal vähegi võimalikul juhul kohalike baaside arvele. Kohalikud baasid on teatavasti isemajandavad ettevõtted. Muidugi pidid baasid need lisakulud kuidagi tasakaalu viima. Kuid üle maa küsitakse, miks on meie transpordibaaside sõidutariifid nii kõrged, et neid peaaegu võimatu on kasutada.

Posti- ja telegraafikulud nõuavad suuri summasid. Operatiivsuse sildi alla peidetakse mõnikord halba asjaajamist, ettenägelikkuse puudumist. Antakse telegraafi teel üldisi tööjuhendeid, aruandeid. Näiteks Põllutöö Rahvakomissariaat esitab Moskvasse linatootmise laiendamise kava 1945.—1948. aastal 360-sõnalise telegrammi kaudu. Seepärast mitmele asutusele, kes nimetatud kuludeks lisa küsisid, ei pidanud eelarvekomisjon õigeks vastu tulla.

Üldkokkuvõttes on kinnitamiseks esitatud eelarve reaalne ja annab avarad võimalused kogu meie maa arenemiseks ning tööjõu ressursside maksimaalseks ärakasutamiseks meie maa ülesehitustööl. (Aplaus.)

ENSV RAHVAKOMISSARIDE NÕUKOGU ASE-ESIMEHE SM. N. ANDRESENI SÕNAVÕTT

Seltsimehed saadikud! Teile kinnitamiseks esitatud eelarvest näeb suure selgusega, kui kiiresti Nõukogude valitsus ja partei tahavad meie vabariigi majandust ja kultuurielu taastada, mitte ainult taastada, vaid asuda kiiresti ülesehitavale tööle ulatuses, nagu seda suudab ainult nõukogude võim.

Vabariigi ülesehitamine on otseselt seotud kõrgeväärtuslike kaadrite küsimusega kõigil majandus- ja kultuurielu aladel. Saksa fašistid ja nende eesti käsilased on kohutavalt palju kahju teinud kaadritele. Tapetute, küüditatute ning vangilaagreis hävinute näol on kohutavalt palju hävinud nõukogude spetsialiste kõigilt aladelt. Seepärast on loomulik, et vabariiklikus eelarves on eriti silmas peetud summasid kõrgema haridusega kaadrite ettevalmistamiseks. Tartu Riiklik Ülikool omab õppeasutuste seas eelarveliselt keskset kohta oma eelarvega, mis ulatub 15 927 300 rublani. Hoolimata laastamistest on Tartu Riiklikul Ülikoolil auväärne koht, nagu see on kohane vanale kuulsusrikka ajalooga ülikoolile. Selle ülikooli tähtsus on mitmekesine, sest ta valmistab ette kaadreid mitmetelt aladelt, nagu: arste, loodusteadlasi, metsateadlasi, majandusteadlasi ja muud kõrgema haridusega kaadrit. Kuid Tartu Riiklik Ülikool ei või iseenesest mõista piirduda ainult spetside ettevalmistamisega. Tema õppejõud on kohustatud tegema teaduslikku uurimistööd ja kasvatama uusi teadusliku uurimistöö tegijaid mitmel alal.

Teadusliku uurimistöö suuremaks soodustamiseks on alles hiljuti loodud ülikooli juurde Teadusliku Uurimise Instituut, kus peab rakendamist leidma eriti palju noori teadlasi oma võimete täielikuks väljaarendamiseks. Samalaadilised ülesanded on Tallinna Polütehnilisel Instituudil. Ka Polütehniline Instituut ei või piirduda ainult ehitusinseneride ja tehnikute ettevalmistamisega, vaid tema alaliseks ülesandeks on ka teaduslik uurimistöö ja teaduslike uurijate kasvatamine. Just praegu ja veel enam lähemas tulevikus on teaduslikul uurimistööl igal alal ulatuslikud ülesanded. Nende ülesannete täitmiseks on vaja vabastada senisest tööst ja viia kõrgemate koolide õppetööle ja teaduslikule uurimistööle need kaadrid, kes on suutelised arenema teadusliku töö tegijaiks. Meil tuleb kõrgemate koolide kaadrite osas järjekindlalt parandusi teostada, tuleb uut kaadrit välja õpetada. Üliõpilaste seas on okupatsioonivõimud ja eesti kodanlikud natsionalistid teinud suurt rüüstamistööd. On hõredaks jäänud keskkoolide viimsete klasside õpilaste read, ei ole nii palju õpilasi, et jätkuks kõrgemasse kooli sisseastujaid. On avatud kursused, mis peavad andma keskkoolilõpetajaid kõrgemasse kooli astumiseks. Juba käesoleval aastal tuleb Hariduse Rahvakomissariaadil täiendada neid kursusi uutega. Meil on suur reserv 6-aastase haridusega inimesi, väga andekaid noori, kes võiksid omandada keskkoolihariduse. Sel aastal peame ette valmistama tunduval hulgal sisseastujaid kõrgemasse kooli järgmise aasta jaoks. Endastmõistetavalt ei tohi meie jätta tähele panemata neid üliõpilasi, kellel teenistusse mineku tõttu on kõrgem õppeasutus pooleli jäänud.

Need asutused, kes praegu takistavad oma töötajate edasiõppimist, saevad oksa, millel nad ise istuvad, selle asemel et oma kaadrite juurdeloomist kuidagi abistada.

Ilmselt tekib meil lähemal ajal vajadus uue keskse vabariikliku teadusliku üldharidusliku õppeasutuse avamiseks või taastamiseks, kusjuures oleme kindlad, et meie seniste teadlaste hulgas leidub isikuid selle käimapanemiseks ja uute teadusliku uurimise kaadrite koondamiseks selle asutuse ümber. Need on kõige raskemad alad, kus tuleb ette valmistada inimesi pikaajalises töös ja samal ajal tuleb nõuda neilt nõukogude kodaniku tunnet, nõukogulikku suhtumist oma töösse, seega siis ka selle teaduse enese ümberkujundamist nõukoguliku teaduse nõuete kohaselt. Meil tarvitseb aga asuda julgesti neile küsimustele lähedale, pidades silmas seltsimees Stalini õpetust kaadritest, mis annab meile mitte ainult julgust, vaid ka tulemusi tööks uute kaadrite kasvatamisel, eriti kõrgema haridusega isikute ja teadusliku uurimise alal. (Kiiduavaldused.)

SAADIK D. KUSMINI SÕNAVÕTT

Seltsimehed rahvasaadikud! Ülemnõukogu IV istung tuli kokku säärasel ajaloolisel momendil, kus Punaarmee on saavutanud hitlerliku Saksamaa üle ajaloolise võidu. Eesti rahvas võib uhke olla, et Punaarmee osana eesti rahvuslik väekoondis käis läbi raske kuulsusrikka võitlustee, karastus ning muutus sääraseks väekoondiseks, millist eesti rahvas kunagi pole omanud. Velikije Luki, Novosokolniki, Neveli, Nasva ja Narva lahingus käis Eesti Rahvuskorpus läbi kuulsusrikka tee, näitas üles suurt vahvust ja sõjalist oskust. Neis lahinguis saksa okupantidega sai meie väekoondis seltsimees Stalini käskkirjadega korduvalt kiituseosaliseks.

Meie kodumaa linnade vabastamise eest kannavad paljud meie väeosad nende linnade nimetust ning on autasustatud NSVL ordenitega.

Mitmed eesti võitlejad kannavad kõrget N. Liidu Kangelase aunimetust. Need eesti rahva parimad pojad jäävad igaveseks eesti rahva võitluste ajalukku. Nende kangelaste võitlustegudel kasvab Nõukogude Eesti noorus.

Enam kui 12 000 Eesti Rahvuskorpuse punaväelast, seersanti, ohvitseri ja kindralit on autasustatud N. Liidu ordenite ja medalitega, paljud neist on mitme ordeni ja medali kandjad. Enam kui 1600 reavõitlejat ja seersanti on oma visa tööga saanud ohvitseriks.

Nõukogude patriotism osutus selleks suureks jõuks, mis viis lõppude lõpuks meie rahva võidule. Üheks nõukogude patriotismi eredaks väljendusvormiks oli rahaliste summade annetamine nii tagalas kui rindel uute lennukite, uute tankide tarvis.

Järgnedes teiste Nõukogude Liidu rahvaste eeskujule ja innustatuna leegitsevast tahtest anda rindele uusi võimsaid masinaid, eesti sõjamehed lühikese ajaga koos Nõukogude tagalas töötavate eestlastega andsid oma säästsummadest üle 13 milj. rbl. tankikolonni „Nõukogude Eesti" mehhaniseeritud haubitsapatarei, tankikolonni „Lembitu" ja lennueskadrilli „Tasuja" ehitamiseks.

Innustatuina suurtest ajaloolistest võitudest kirjutasid rahvusliku väekoondise sõjamehed üksmeelselt alla riigilaenu tellimisele. Eesti Laskurkorpuse isikuline koosseis tellis laenu 5 888 840 rubla eest, mis moodustab 231% kuupalgafondist, kusjuures sm. Feldmanni väekoondis tellis 2 862 985 rubla eest (276%) ja sm. Allika väekoondis 2 194 025 rubla eest (202,5%).

Laenu tellimise lõpptulemus kinnitas veelkordselt Eesti Rahvuskorpuse tahet tugevdada meie maa kaitse ja majanduse võimsust, sest riikliku sõjalaenu summad lähevad Nõukogude Liidu riigi võimsuse tõstmiseks ja saksa okupantide poolt laostatud rahvamajanduse ning kultuuriasutuste taastamiseks.

„Vaatamata sellele," ütles seltsimees Stalin, „et Nõukogude Liit peab ligi 4 aastat oma ulatuselt ennenägematut sõda, mis nõudis kolossaalseid kulutusi, tugevnes ning kasvas meie sotsialistlik majandus ja taastub edukalt ning kiiresti saksa röövvallutajate poolt laastatud ja purustatud alade majandus. See on meie maa tööliste, kolhoosnike, Nõukogude intelligentsi, naiste ja noorte kangelaslike jõupingutuste tagajärg, keda innustas ja suunas bolshevistlik partei."

Võideldes külg külje kõrval vene ja teiste Nõukogude riigi rahva poegadega, täitsid ja täidavad eestlased ausalt oma kohustusi oma Nõukogude kodumaa ees.

Samal ajal, kui meie eesti rahva paremad pojad jagasid purustavaid lööke saksa fashistidele, tegid meie paremad inimesed tagalas kõik, et aidata frondile kaasa, taas üles ehitada meie paljukannatanud rahvamajandus.

Nõukogude Liidu õige rahvuspoliitika on tugevaks kasvatanud kõigi Nõukogude rahvaste sõprustunde ning vastastikuse abivalmiduse. On kindel, et ka nüüd meie rahvamajanduse taasehitamisel abistavad meid Nõukogude Liidu teised rahvad eesotsas suure kangelasliku ning sõbraliku vene rahvaga.

Suurt hoolt on osutanud meile rahvamajanduse taastamisel Nõukogude valitsus ja bolshevistlik partei. Liidu eelarves on ette nähtud meie rahvamajanduse taasehitamiseks dotatsioon 300 miljonit rubla. See on suurimaks abiks meie paljukannatanud rahvamajanduse taasülesehitamisel.

Seltsimehed, kõrvuti rahvamajanduse määratu arendamisega ja Nõukogude Liidu kaitsevõime tugevdamisega on meie partei ja valitsus erilise hoolikusega tõstnud rahva materiaalset ja kultuurilist taset.

Käesolev riigieelarve on mitu korda suurem kodanliku Eesti viimasest 1939/40. aasta eelarvest, näidates nõukogude ühiskonna suuremat tööjõudlust ja kõrgemat elatustaset.

41% riigieelarvest ehk 289 750 000 rubla on ette nähtud rahvamajanduse arendamiseks. Sotsiaalkultuurilistele üritustele kulutatakse kaugelt rohkem, nimelt 45,4% kogu eelarvest, kodanliku Eesti 21,8% vastu.

Samal ajal on tugevasti kärbitud valitsuse ja kohtuaparaadi kulusid, mis neelasid kodanliku Eesti eelarvest ülejõukäiva suure osa. Riiklike valitsemisorganite ülalpidamiseks on ette nähtud 73 806 rubla ehk 10,6%.

Põhiline erinevus kajastub käesolevas eelarves ka tulude osas, mis laekusid kodanlikus Eestis 56,4% ulatuses otseste ja kaudsete maksudena töötavalt rahvalt. 1945. a. eelarves moodustavad maksud elanikkonnalt ainult 6,9%, kuna tunduv protsent eelarve tuludest kaetakse sotsialistliku majanduse tuludega.

Neist arvudest nähtub, et meil riigi eelarve rakendatakse rahva teenistusse rahva heaolu tõstmiseks.

Suurt abi on osutanud riik Isamaasõja invaliidide, Punaarmee võitlejate ja komandöride perekondade varustamiseks maaga ning vajaliku põllumajandusliku inventariga. Valitsuse poolt on Isamaasõja invaliididele ette nähtud erilised internaadid õppekombinaatide juures, kus paljudel on võimalik ümber kvalifitseeruda. Samuti on ette nähtud puhkekodud invaliidide jaoks, mitmesugused toetused jne.

Kuid vaatamata sellele suurele hoolele ja tööle esineb veel väga palju puudusi hävituspataljonides langenute perekondade toetamises, samuti nende perekondade toetamises, kes olid mobiliseeritud 1941. a., kuid kelle kohta andmed puuduvad, et nad olid mobiliseeritud. Vastavad asutused, kelle ülesandeks on hoolitseda Isamaasõja invaliidide ja isata jäänud perekondade eest, peavad oma tööd tunduvalt parandama. Tuleb hinnata ajutiselt rivist väljalangenud kaadreid kullafondina, neist lugu pidada ja nendesse austavalt suhtuda, aga mitte nii, nagu tegi Tallinna Linna Täitevkomitee. Täitevkomitee organiseerib juba aprillikuust saadik Isamaasõja invaliididele ümberkvalifitseerimiseks internaat-kutsekooli 120 inimese jaoks.

Tuleb aru saada, et internaat-kutsekooli organiseerimisega on võimalik uuesti rakendada tööprotsessi neid inimesi, kes olid vahepeal tööprotsessist välja jäänud.

Kaubandusvõrgus on samuti veel inimesi, kes ei suhtu Isamaasõja invaliididesse nii, nagu peaks suhtuma; neile katsutakse sokutada teise ja kolmanda järgu kaupu, oma tuttavaile aga leitakse ikka paremaid tööstuskaupu. Müüakse invaliididele lasteesemeid, millega neil pole midagi peale hakata, ja nad on sunnitud need lihtsalt ära müüma. On olnud juhtumeid, kus mõned majavalitsejad suhtusid Isamaasõja invaliididesse otse lubamatult, selle asemel et esmajärjekorras võimaldada neile elamispinda.

Loodan, et vastavad asutused end nii ümber korraldavad, et neis töötaksid nõukogulikult mõtlevad inimesed, kes hoolitseksid, et riigieelarves ettenähtud sotsiaalkindlustuse-summad otstarbekalt ja maksimaalselt ära kasutataks. See oleks suurimaks tänuks meie vabaduse eest võitlejaile, kes tegid kõik selleks, et me võime nüüd jatkata meie maal sotsialistlikku ülesehitustööd.

Seltsimees Stalin suunas rahva pingutused rahvamajanduse ja sõjalise võimsuse tugevdamiseks ja viis seega meie rahvad suure ja kuulsa võiduni rahvaste pühas vabadussõjas. Geniaalse Stalini juhtimisel läheb Nõukogude riik edasi uutele saavutustele rahulikus ülesehitustöös. Elagu meie kuulsusrikas Punaarmee! Elagu Nõukogude Liidu kangelaslik rahvas! Elagu meie võidu organiseerija seltsimees Stalin! (Kestev aplaus.)

SAADIK J. SEMPERI SÕNAVÕTT

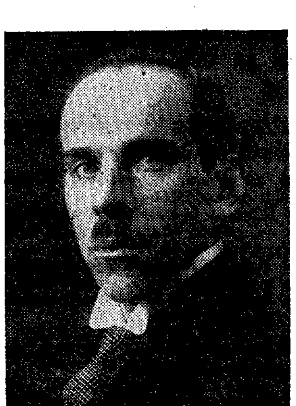

Seltsimehed saadikud! On üldiselt teada, millise olukorra pärast saksa okupantide väljaajamist Eestist Punaarmee poolt me eest leidsime kunstide alal: mahapõlenud teatrihooned, kontsertsaalid, hävitatud kunstikoolid, muuseumid; silmapaistvad kunstnikud, muusikud, teatritegelased ja kirjanikud kas tapetud või vangikongides vintsutatud. Kunstiliste ettekannete tase oli viidud odavate tingeltangeliteni. See on bilanss, mida okupandid kunsti alal meile pärandusekś jätsid. Olgu öeldud, et materiaalsed sõjakahjud teatrite alal on 255 324 000 rubla ulatuses, muuseumide alal 105 000 000 rubla ulatuses.

Kogu see töö, mis kunstide alal Nõukogude Eestis oli tehtud, kus avanesid suured perspektiivid kultuuriliseks õitsenguks, hävitati saksa okupantide ja nende käsilaste poolt. Eesti territooriumi vabastamisega tuli sellel alal tööga otsast peale alata.

Meie valitsus ja partei pöörasid kunstielu taastamisele erilist tähelepanu, andes nõu, abi ja juhatust igal sammul. Juba kuu või paar pärast Nõukogude Eesti vabastamist võisid kõik eesti teatrid oma etendusi andma hakata suurel määral uutes ning selleks kohandatud hoonetes. Praegu töötab meil 4 vabariikliku tähtsusega ja 6 kohaliku tähtsusega teatrit, pealeselle veel 2 isemajandavat teatrikollektiivi. Teatreile meie eelarves ettenähtud dotatsioon 8 794 000 rubla ei ole väike summa, kuid see on tarvilik, et meie teatrid saaksid oma tegevust intensiivselt välja arendada, anda kõrgeväärtuslikke lavastusi, hankida lavamaterjali, mis mõneski teatris oli viimse hilbuni hävinud.

Arvestades suurt kaadrite puudust teatrite alal, on loodud draamastuudio, mis tuleb välja arendada täieõiguslikuks teatri-instituudiks, ja balletistuudio. Lisaks neile on peagu kõigi teatrite juures töötamas noorte õpiring, kust andekamad edasi juhitakse stuudiotesse õppima.

Ent ükski teater ei saa oma tegevust rahuldavalt arendada, kui puuduvad vastavad ruumid. Meie suurimaks mureks ja hooleks on taastada kõigepealt „Estonia" teatri- ja kontserdihoone. Kunstidevalitsuse kapitalimahutuste osas on sellele ehitusobjektile määratud kõige suurem summa. Kuid hoolimata kõigest edeneb „Estonia" taastamine tigusammul. Ehitustrust, kellele ülesandeks on antud hoone taastamine, osutab suurt loidust ja saamatust asja vastu.

Ka meie muusikaelu on olnud aktiivne. Meie muusikakollektiividest on õige lühikese ajaga kõrgele järjele tõusnud Riikliku Filharmoonia meeskoor, kes autoriteetsete arvamuste järgi on praegu Nõukogude Liidu kõige parem capella koor. Hea hinnangu on leidnud ka meie džässorkester, kes teiste valitud kontserdi-kollektiivide kõrval on kutsutud Moskva „Ermitaaži" suvehooajaks kontserteerima. Eriliselt tuleb aga tunnustada meie heliloojate tööd, kes oma pedagoogilise tegevuse kõrval on poole aasta kestel loonud suurel arvul kõrgeväärtuslikke heliteoseid ja rikastanud eesti nõukogulikku repertuaari.

1947. a. seisab meil ees 12. laulupidu, mis nõuab juba praegu ettevalmistusi, sest see peab nii ideeliselt kui kunstiliselt tasemelt ning väliselt kujult ületama senised laulupeod.

Meie kunstiline isetegevus, mis saksa okupatsiooni ajal oli täiesti alla käinud, on kiiresti virgunud. Isetegevuslike laulukooride, tantsurühmade ja solistide vabariiklik ülevaatus tänavu aprillis tõi suurt elevust rahvasse. Kui siis neid kollektiive oli veel vähesel määral, on neid nüüd tekkinud üle maa juba rohkel arvul. Praegu tegutseb 269 laulukoori 5296 osavõtjaga, 111 orkestrit 844 orkestrandiga, 237 tantsurühma 2275 tantsijaga ja 239 näiteringi 2855 osavõtjaga.

Ka meie kujutavad kunstnikud on sisse lülitatud nõukogulikku töösse. Niihästi Üleliidulise Kunstide Komitee kui ka vabariikliku Kunstidevalitsuse poolt on kõik meie paremad kunstnikud saanud suuri töötellimusi. Tüübiline kodanliku aja nähtus, et kunstnik seisab elust eemal, boheemitseb ja nälgib, on kadunud. Nõukogude Eesti kunstnik on rahvale lähedale tulnud nii oma teemadelt kui käsitlusviisilt, ta võtab oma ülesanded nõukogude ühiskonnas täie vastutustundega. Oma näitustega — Eesti kunst Isamaasõja päevil ja Jüriöö näitus — on eesti kunstnikud näidanud suurt ideelist kasvu ja edasiarenemist.

Kuigi meie kunstimuuseumid on suuri materiaalseid kahjusid kannatanud, on nad siiski üldiselt oma põhivarad säilitanud. Neil seisab ees suur ülesanne näidata rahvale kõige paremat, mis kunsti alal on loodud, näidata noortele kunsti alal õppijaile eeskujusid, mille järgi nad võiksid kasvada. Üleliidulise Kunstide Komitee hoolitsusel on meie kunstimuuseumile Tartus eraldatud eksponaatideks väga väärtuslikke vene klassika ja nõukogude kunstnike teoseid.

Nagu eelarvest näha, moodustavad haridusalastest kulutustest tunduva osa kaadrite ettevalmistamise kulud. Kunstikaadrite ettevalmistuse alal tegutseb meil praegu 8 õppeasutust, neist kolm muusikaalgkooli, kaks muusikakooli (tehnikumi) ja kolm kõrgemat kooli (Kunstiinstituut, Tarbekunsti-instituut ja Konservatoorium), kui mitte arvestada juba mainitud draama- ja balletistuudiot. Sügisel tuleb avamisele veel neljas muusikaalgkool Valgas. Võib öelda, et meil kunagi varem ei ole sel määral hoolitsetud muusikahariduse saamise eest kui praegu.

Endise Tarbekunstikooli muutmisega kõrgemaks kooliks on tunduvalt tõstetud selle kooli lõpetajate taset. Siit võrsuvad meile edaspidi tarbekunstnikud dekoratsiooni, ruumikujundamise, nahatöö, metallehiste, keraamika, graafika, sise- ja aiaarhitektuuri ning muudel erialadel.

Meie kõrgemate koolide õppeplaanide väljatöötamisega, mis meil tänini õieti öelda puudusid, ja nende õppeplaanide ning õppeprogrammide ühtlustamisega Nõukogude õppeasutuste omadega on alus pandud nende koolide tõstmisele senisest hoopis kõrgemale tasemele. Edaspidi on meie konservatooriumi või kunstiinstituudi lõpetanud kunstnik enam kui oma eriala kitsas spetsialist, ta omandab kõrgemas koolis teadmisi ka ühiskondlik-poliitilisel alal ja paljudel teoreetilistel aladel. Meie ei saa rajada oma tulevast kunstielu juhuslikele andeile või juhuslikele asjaarmastajaile, nagu see on olnud kodanlikus Eestis, vaid põhjalikult väljakoolitatud, igakülgselt väljaarendatud andeile, kes oskavad orienteeruda ja kellelt igaüks võib nõuda maksimaalset. Eelarves ettenähtud summa kunstide arendamiseks, nimelt 28 miljonit rubla, on suurem kui ükskõik mis aastal kunagi varem assigneeritud summa eesti kunsti arendamiseks.

See üksnes ei märgi selgesti seda erilist hoolt ja tähelepanu, mida valitsus ja partei osutavad kunstile kui ühele väga olulisele kultuuritegurile, vaid see ühtlasi kohustab nõudlikumale ja vastutusrikkamale tööle neid, kes on kutsutud kunsti looma, arendama ja rahva sekka viima. (Kestvad kiiduavaldused.)

Sisevete kalurite ühistute tööd tuleb parandada

Nõukogude Liidu sõjaliste suurvõitude ja majanduse kolossaalse edukäigu aluseks on olnud nõukogude patriootide ühised jõupingutused, mis on teostust leidnud sotsialistlikes võistlustes.

Ka ENSV töötav rahvas, maatöölised, uusmaasaajad, keskmikud, töötav intelligents ja käitiste ning asutuste töötajad on sotsialistlikest võistlustest osa võttes hoogsalt töösaavutusi paremustanud ja nõukogude töökultuuri tõstnud.

ENSV kalanduse alal töötajatest on sotsialistlikku võistlust kui nõukogulikku töömeetodit rakendanud Pärnu-, Saare-, Harju- ja Läänemaa kalurid.

Ülevabariiklikuks kaluriteühistutevaheliseks sotsialistlikuks võistluseks esitati kõikidele ENSV kaluritele väljakutse üheaegselt Pärnumaa kaluriteühistu „Jahta" ja Läänemaal asuva Kiideva-Puise kaluriteühistu poolt. Eesti kaluritele on esitatud väljakutse sotsialistlikuks võistluseks Karjala-Soome NSV kaluritele ja Läti NSV Skulteni kaluriteühistult.

Ka üleliiduliselt toimub kaluritevaheline sotsialistlik võistlus. Võitjatele kaluriteühistutele on auhinnaks Punane Rändlipp ja suured rahalised preemiad, kogusummas 725 000 rubla.

Sellest kalurite vahel levinud sotsialistlikust võistlusest on aga kõrvale jäänud ENSV sisevete kalanduse alal töötajad. Tartu Kalanduskolleegiumi piirkonda kuuluvast 1[illegible] kaluriteühistust ei ole seni ükski reageerinud Pärnu- ja Läänemaa kalurite väljakutsele. Sisevete kalanduse alal töötajate nõrk arusaamine sotsialistliku võistluse tähtsusest on üheks põhjuseks, miks siinsed kaluriteühistud on raskustes riikliku kalapüügiplaani täitmisega.

ENSV Kalurite Liit, Sisevete Kalanduskolleegium ja kohapealsete kaluriteühistute juhid peavad õppima naabermaakondade kalanduse alal töötajaist ja oma tööd parandama. On karta, et sotsialistliku võistluse mitterakendamisel sisevete kalurid jäävad vabariiklikus kalatoodangus viimasele kohale.

Jaan Ora

ENSV 5. aastapäeva tähistavad käitised sotsialistliku võistlusega

Ulila turbakulvatajate noortebrigaadid sotsialistlikku töövõistlusse

5. juunil toimus Ulila tööstuse rahvamajas tööliste koosolek seoses sotsialistliku töövõistlusega. Turbakulvatajate I grupp, mis koosneb 3 noortebrigaadist, kutsus kõik teised grupid ja turbalõikusartellid sotsialistlikku võistlusse.

Koosolek algas ELKNÜ Tartumaa Komitee instruktori sm. Tammingu sõnavõtuga, kes selgitas sotsialistliku töövõistluse tähtsust. Selle järel võttis sõna tööstuse parteiorganisaator sm. Pendin, kes toonitas turbatoodangu suurendamise vajadust.

Turbakulvatajate I grupi esindajana esitas sm. Ella Metsa sotsialistliku töövõistluse tingimused.

Jõujaama juhataja sm. Laul tõi esile mõningaid raskusi töönormide ületamisel, kuid märkis, et raskused, mis tulevad siis, kui me ei saa turvast tarvilikul määral, oleksid veel palju suuremad. Seepärast tuleb pingutada, et raskusist üle saada.

Turbatööde juhataja sm. Lillaste tõstis oma sõnavõtus esile neid, kes on norme ületanud, nagu sm. Paris, sm. Käppa jt., ning avaldas arvamust, et praeguse poolesaja asemel on normiületajate arv varsti mitmekordselt suurenenud ja Ulila võib kutsuda sotsialistlikku töövõistlusse teisi ENSV turbatööstusi.

Tartu Linna Veevärgi-, Kanalisatsiooni- ja Gaasikontori tööliste ja teenistujate

OTSUS

Eesti NSV 5. aastapäeva tähistamiseks korraldatava sotsialistliku võistluse kohta

Fashistlikud anstajad viisid palju nõukogude inimesi orjusse, purustasid meie kalli kodulinna, hävitasid Tartu linna veevärgi, laastasid gaasivabriku ning tekitasid kanalisatsioonile tunduvaid kahjustusi. Ühe sõnaga — hävitasid veevärgi, kanalisatsiooni ja gaasivabriku alal rahva mitme põlve töövilja.

Juhitud soovist kiiremini parandada fashistide tekitatud haavad, viia Tartu linna veevärk, kanalisatsioon ja gaasivabrik ennesõjaaegsele tasemele, ja et tähistada Nõukogude Eesti 5. aastapäeva uute tootmisvõitudega, otsustasid Tartu Linna Veevärgi-, Kanalisatsiooni- ja Gaasikontori töötajad astuda Eesti NSV 5. aastapäeva tähistamiseks sotsialistlikku võistlusse ja võtta endale järgmised kohustused:

a) Veevärgi alal

1. Korrastada veevärgitorustikku niivõrd, et vähendada weekadu 25%-ni. Praegu on kadu 35%.

2. Rikutud ja mõõtjateta abonentide arvu vähendada 10-ni. Hetkel on mõõtjateta abonente 22.

3. Kohale monteerida ja rakendada tõhe uus 900 l/min. võimsusega tsentrifugaalpump, kui seda õnnestub saada Narvast koos alusega.

b) Kanalisatsiooni alal

Hoolitseda selle eest, et linna reoveevärk töötaks häireteta.

c) Gaasivabriku alal

1. Korrastada gaasivõrku sellises ulatuses, et vähendada gaasikadu 55%-ni. Praegu on kadu 69%.

2. Lõpetada filtrihoone chitustööd 21. juuliks 1945.

Välja kutsuda „Elvari" kontor sotsialistlikule võistlusele.

K. KORJUS,
Ametiühingu-komitee esimees
I. UUSEN, sekretär

Tartu Viinatehas tähistab 5. aastapäeva töövõitudega

Tartu Viinatehase tootmisnõupidamisel, millest võtsid osa ametiühingu-kotee, juhtiv ja tehniline personal, otsustati Kiviõli põlevkivi- ja keemiatööstuse kollektiivi üleskutse ENSV 5. aastapäeva tähistamiseks vastu võtta ja kohustuti täitma järgmised punktid:

1. Täita II kvartali plaan vähemalt 120%.

2. Juulikuu I ja II dekaadi plaanid täita 110%.

3. Tõsta II kvartali tööviljakust 30% I kvartali plaanist.

4. Täita kapitaalmahutuste osas II kvartalis ettenähtud plaan 20 000 rbl. ulatuses.

5. Kultuuriline alal sisse seada tööliraamatukogu.

Vastuvõetud tingimused esitati järgmisel päeval töötajate üldkoosolekule vastuvõtmiseks, kus need heaks kiideti ja kõigi poolt lubadus anti tähistada meie kalli sotsialistliku kodumaa 5. aastapäeva suurte töövõitude saavutamisega.

II kvartalis on Tartu Viinatehas teinud tõhusat tööd. Hoolimata takistustest on Viinatehas aprillikuu plaani täitnud 130,2% ja maikuu plaani 163,7-protsendiliselt.

Käesoleval kuul algasid töötajaskonnale ka tehniinimumi kursused, mida on ette nähtud kolme kuu jooksul 70 tundi. Kursustest võtavad osa kõik töötajad.

Tartu Vildivabrik sotsialistlikus võistluses

Eelseisva eesti töötava rahva suurpüha, ENSV 5. aastapäeva (21. juuli) töövõitudega tähistamise hoog on kaasa haaranud ka Tartu Vildivabriku töötajaskonna.

7. juunil vabriku jatkamisosakonna ruumis korraldatud välkmiitingul esines sotsialistlike töövõistluste tähtsust selgitava kõnega vabriku direktor sm. Vares. Kõneleja rõhutas, et sotsialistliku võistluse sisuks ei tule võtta ainult toodangu suurendamise tegurit. Tõusma peab ühtlaselt ka töö kvaliteet.

Sotsialistliku võistluse kohustused, mis koosoleku poolt vastu võeti, on järgmised:

1. Täita juunikuu plaan 21. juuniks 100%-liselt, eriti saapa- ja tahvlitöö alal.

2. Läbi viia ENSV 5. aastapäeva tähistamiseks osakondades individuaalne sotsialistlik võistlus.

Välkmiitingu õhutusel on juba omavahelisse sotsialistlikku võistlusse astunud esimesel vanutusmasinal töötav sm. Alma Hint ja teisel vanutusmasinal töötav sm. Amalie Peterson.

„ELVAR" lülitus sotsialistlikku võistlusse

Oma üldkoosolekul 5. juunil arutasid „ELVAR"i" töölised käitise ametiühingu-komitee tegevust ja võtsid vastu otsuse lülituda sotsialistlikku võistlusse, astudes ühtlasi omavahel osakondade viisi võistlusse Eesti NSV 5. aastapäeva tähistamiseks.

Ametiühingu-komitee esimees sm. A. Kivits luges koosolekul ette ajalehe artiklid „Ametiühingute aktiiv oli koos" ja „Ametiühingute Tartu aktiivi koosoleku otsus". Tehniline juhataja sm. Audova oma sõnavõtus rääkis edusammudest, mida käitis on seni saavutanud sotsialistlike võistlustega ja tegi ettepaneku lülituda taas sotsialistlikku võistlusse. Võistluse tingimustes kohustutakse juunikuu tööplaani ületama 100%, millise otsuse koosolek heaks kiitis. Edasi arutati taastamisest osavõtmise küsimust ja siin otsustasid „ELVAR-i" töölised iga nädal kulutada oma vabaajast linna taastamiseks viis tundi.

TO nr. 19 värvib ja vanutab

Maa töötavale rahvale ja ka linnaelanikele vajalikuks tööstuseks on Tööstuskombinaadi tootmisosakond nr. 19 (end. Tomassoni vabrik) Pärna tänavas, mis töötab värvimise, vanutamise ja apretuuri alal.

Maainimeste kangad leiavad siin tööstuses vajaliku viimistlemise, kodukedratud lõngad saavad kauni värvi. Töötellijate enamik ongi maalt. Kantud ja uued riided, samuti riidekangad omandavad soovitud värvi tööstuse suurtes värvikateldes. Samuti annab TO nr. 19 viimase lihvi Tööstuskombinaadi Riia t. asuva villavabriku TO nr. 18 valmissaadustele.

Et Tööstuskombinaadil ei ole töötellimiseks vajalikke aineid, peavad töötellijad siin kaasa aitama. Nii on nõutav, et vanutamis- ja käärimistööde soovijad tooksid kaasa ettenähtud koguses küttepuid, mis on tööstusele vajalikud aurukatla kütmiseks. Töötellijad, kes soovivad lasta teha värvimistööd, peavad kaasa tooma seepi või pesupulbrit, sest kõik riide-esemed ja lõngad vajavad enne värvimist korralikku pesemist.

Töö kvaliteedi eest hoolitsevad viinud töölised, kes on oma kutsealal töötanud juba aastakümneid.

TEATER

RIIKLIK TEATER „VANEMUINE"

Laupäeval, 9. juunil kell 19.30 „Carmen" (reedel, 1. juunil ärajäänud „Carmeni" pääsmed on maksvad). Pühapäeval, 10. juunil kell 14.30 viimaseid kordi „Lumekuninganna"; kell 19.30 „Ooperi- ja balletiõhtu" (laupäeval, 2. juunil ärajäänud „Ooperi- ja balletiõhtu" pääsmed on maksvad). Teispäeval, 12. juunil kell 19.30 II sümfooniakontsert, juhatab Udu Topman, solist Mall Sarv (klaver). Kolmapäeval, 13. juunil kell 19.30 „Vene inimesed".

Kassa avatud kella 11—14 ja 17.30—19.30, telefon 38-63/3

Uute õpilaste vastuvõtmine Tartu Õpetajate Seminari

toimub 19. ja 20. juunil s. a. Seminari I kl. võetakse 7 kl. üldharidusega ja II kl. 8 kl. üldharidusega isikuid mõlemast soost. Sisseastujail tuleb õiendada eksamid NSVL Konstitutsioonis, eesti keeles, matemaatikas ja muusikas. Sisseastumise sooviavaldused koos viimase koolitunnistuse ja elulookirjeldusega esitada kuni eksamite alguseni direktori nimele Tartu, Lai t. 26. Eksamite algus on 19. juunil s. a. kell 9.

Seminari kursus kestab 5 aastat ja seminari lõpetajad saavad mittetäieliku keskkooli õpetaja kutse. Kooli juures on õpilastele korraldatud ühistoitlustamine ja osa õpilasi leiab korteri seminari internaadis. Rahuldavalt edasijõudvad õpilased saavad koolilt stipendiumi.

Homme asume teede korrastamisele

Kõik ülesandeid täidetakse nende tähtsuse järjekorras. Kui talupoeg töötas põllul, ükati nii mõnigi kohustus edasi ajale, mil külvitööd selle kallale asumiseks mahti annavad. Nii oli lugu ka teedekorrastustöödega.

5. juunil toimus Tartus valdade täitevkomiteede esimeeste, teemeistrite ja teiste teetööliste nõupidamine. Kui eelmiste aktsioonide puhul saavutati häid tagajärgi sotsialistliku võistlusega, siis ei jäetud seda vahendit nüüdki kasutamata. Tartumaa valdade aktiiv esitas üleskutse kõigile ENSV maaelanikele teedekorrastamise edukaks täitmiseks ja kutsus sotsialistlikule võistlusele Pärnumaa. Samal koosolekul esitasid mitmed valdade esindajad sotsialistliku võistluse üleskutse naabervaldadele.

Sellest koosolekust kuni 11. juunini kulus valla täitevkomiteedel aeg selle suure aktsiooni ettevalmistuseks. Kirjutati välja riikliku kohustuse lehti, instrueeriti külavolinikke, teedekomisjonide liikmeid jne.

Homme aga asutakse tegelikule tööle. Omalt poolt annab teedekorrastustöödele hoogu asjaolu, et ettenähtud tööpäevi on võimalik ära teha ka lühema ajaga, sest kes on vastava tööhulgaga valmis saanud, sellele märgitakse tehtud tööhulk tema riikliku kohustuse lehele ja kohustusetäitja on kogu aastaks teetöödest vaba.

Selleks, et talupoeg võiks oma kohustusi edukalt täita, tuleb teemeistrell kogu energiaga asja juurde olla. Et hobusemees ei viidaks asjatult aega, tuleb korras hoida juurdepääsuteed kruusaaukudele. Samuti pole üleliigne suunata mõned jalamehed kruusa vankrile tõstma.

Erilist rõhku tuleb panna sildade ja truupide parandamisele ja ehitamisele. Siin on teemeistril kasulik jaotada tööülesandeid vastavalt kohustuslaste huvidele ja kutsealale. Silla ehitustööd edenevad kindlasti hästi puusepatööd oskajate käes ja teetruupide parandamist teostavad kõige edukamalt müürsepad.

Tähelepanu tuleb pöörata ka teetähistele ja kilomeetripostidele. Mitmel pool on suunanäitajaiks ajutiselt valmistatud teetähised.

Samuti pole üleliigne tähelepanu pöörata teekaldaile, kus leidub lahingutegevuse tagajärjel purustatud puid, fashistide poolt lõhutud telefoniposte jne. Ebameeldiva mulje jätavad ka teeäärtel vedelevad raüatükid ja mõnes kohas (Kambjas) on telefonitraate nii maanteel kui ka maanteekraavides.

Kõik see vajab korrastamist ja selleks ei kulu palju aega, kuid sellega anname oma maanteedele kultuursema ilme.

Seda saab kõige paremini organiseerida kohapealne tööde juhtija — teemeister. Tema on vastutav oma teeosa korrasoleku eest. Tööde hea kordamiinek oleneb sellest, kuidas korraldada kontrolli niihästi tehtud tööde hulga kui ka headuse üle. Siin tuleb teemeistrell ja valla täitevkomitee volinikel õigiaselt ja täpselt hinnata kõik talumeeste poolt tehtud tööd ja kanda tulemused riikliku kohustuse lehele. Igaüks, kes oma tööülesanded täidab enne tähtaega, vabastatakse edasisest tööst, ja vastupidi — tähtajaks kohustuste täitmata jätmisel kestab töö kuni ülesande täielik sooritamiseni.

Maanteede korrastustööd ei valmista ühegi valla kollektiivile raskusi, kui iga kodanik täidab vastutustundega oma kohustuse. Sellepärast asume homme üksmeelselt teede korrastamisele.

A. TAMM

SPORT

Rohkem tähelepanu kehakultuurile noorte olümpiaadi läbiviimisel

Eelseisev noorte omaloomingu ja isetegevuse olümpiaad peab kujunema kõigi omaloomingu- ning isetegevusalade igakülgseks tutvustamiseks, seepärast tuleb pöörata tähelepanu sellele, et kõik alad oleksid väärikalt esitatud.

Senistest ettevalmistustest on märgata, et on pandud kõik rõhku nii kunstilisele isetegevusele kui ka omaloomingule, kuid sellejuures on jäetud tähelepanu vaeslapse ossa sport, mis kuulub hindamisele samuti kui kõik teisedki alad. Olümpiaadist osavõttu spordis korraldatakse spordivõistluste näol kergejõustikus ja sportlikes mängudes (korv- ja võrkpallis). Laste omaloomingu olümpiaadi kehakultuurilises ja spordi osas võiksid olla järgmised alad:

1) Võimlemine — vabaharjutused, harjutused vahenditega, põrandvõimlemine ja riistvõimlemine.

2) Rahvatantsud — mittetäielike keskkoolide õpilastele „kaerajaan", „jooksupolka", „kiigadi-kaagadi"; keskkoolide ja tehnikumide õpilastele „viru valss", „vändra polka", „jämaja labajalg" ja „kalamees".

3) Kergejõustik — 17—18-a. vanuses poeglastele 100 ja 1000 m jooks, kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge, kettaheide, granaadivise (700 g), teatejooks 4—10-liikmeliste võistlejaskondade vahel.

17—18-a. vanuses tüdarlastele jooksud 100 m ja 500 m; kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge, granaadivise, teatejooks 10×100 m, 4×400 m 4—10-liikmeliste võistlejaskondade vahel.

15—16 a. vanuses poeglastele 60 m ja 500 m jooks, kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge (5,44 kg), granaadivise (500 g), 10×60 m pendelteatejooks, 500 m jooks 4—10-liikmeliste võistlejaskondade vahel.

15—16 a. vanuses tüdarlastele 60 m ja 500 m jooks, kaugus- ja kõrgushüpe, granaadivise (500 g), 10×60 m pendelteatejooks, 500 m jooks 4—10-liikmeliste võistlejaskondade vahel.

13—14 a. vanuses poeglastele 60 m jooks, 10×60 pendelteatejooks, kaugus- ja kõrgushüpe, pesapallivise, kuulitõuge (4 kg), granaadivise (500 g).

13—14 a. vanuses tüdarlastele 60 m jooks, kaugus- ja kõrgushüpe, pesapallivise, 10×60 pendelteatejooks.

4. Spordimängud — keskkoolide ja tehnikumide õpilastele — jalgpall, korvpall, võrkpall, kurnimäng. Mittetäielikele keskkoolidele — võrkpall, rahvastepall ja kurnimäng.

Omavaheliste võistlustega selgitatakse välja valdade parimad koolid ja sportlased, maakondade parimad vallad ja lõpuks maakondade paremusjärjestus vabariiklikel võistlustel. Võistlused toimuvad võimlemises, kergejõustikus, mängudes ja rahvatantsus.

Võimlemises on aluseks OVTK vabaharjutused hindele „täitnud", „väga hästi" ja VTK I astme vabaharjutused. Need harjutused peaksid olema iga üksikesineja või võimlemisrühma kavas. Harjutusteks keppidega, kurikatega, rõngastega, linikutega jne. tuleks moodustada 8—12 õpilasest koosnevad rühmad. Ettekandeid võib esitada ühiselt, kuid tüdarlapsed ja poisid võivad esineda ka eraldi.

Võistluste ülesandeks on välja selgitada parimad sportlased õpilasnoorsoo seast valdades, maakonnas ja ENSV-s.

Osavõtjate arv võistlustest valdades on piiramatu, kuid maakondlikest võistlustest võtavad osa ainult valla võistlustel parimaks osutunud poisid ja tüdarlapsed. Valdade võistlused tuleb läbi viia kuni 15. juunini, sest maakondlikud võistlused toimuvad alates 16. juunist.

Vabariiklikud võistlused, mille ülesandeks on selgitada parimad sportlased igas vanuserühmas ja parimad maakonnad noorte spordi alal, toimuvad 27. ja 28. juunil Tallinnas.

Spordimängudest on olümpiaadil kavas võrk- ja korvpall. Nendel aladel valdade võistlusi ei peeta. Maakonnavõistlustel selgitatakse maakonna parimad, keskkoolide, kutsekoolide või tehnikumide võrk- ja korvpallipmeeskonnad, kes siis esinevad maakonna esindajaina vabariiklikul võrk- ja korvpalliturniirll.

Et olümpiaadil väärikalt esineda, tuleb tublisti rõhku panna eeltreeningule ja vastavalle ettevalmistustele. Suur töö langeb siin koolide kehalise kasvatuse õpetajaile, kellel tuleb õpilasi innustada paremate tulemuste saavutamisele spordialal. Rohkem tähelepanu koolinoorsoo võimetele — harjutamine teeb meistriks!

EHA SILD,
ELKNÜ Tartumaa Komitee koolide ja pioneeride instruktor

„Kalev" kaotas jalgpallis

Neljapäeval kohtusid Tamme staadionil jalgpallis Ermeli väeosa meeskond ja Tartu „Kalev". Võistlust, mis oli ühtlasi „Kalevile" revanšmatšiks, oli vaatama tulnud umbes paarsada pallihuvilist.

Mäng algas Ermeli väeosa meeskonna kõva survega, mille tulemuseks oli juba teisel minutil 1:0 ja mõned minutid hiljem 2:0. Järgnes 10-minutiline „Kalevi" pealetung, mis ei annud aga tagajärgi ja mäng kaldus keskväljale. Üldse paistis silma Ermeli meeskonna parem kokkumäng ja pealelöökide teravus, mille otseseks tagajärjeks oli 3:0. 11 meetri karistuslöögi väravasse löömisega tõstis Ermeli meeskonna kt. Kastan seisu juba 4:0 peale. Paistis, et „Kalev" saab vähemalt poolelatosinase „sauna". Mõni minut enne poolaja lõppu õnnestus „Kalevil" Kilgi löögi läbi saavutada oma esimene värav.

Teist poolaega algas „Kalev" südilt ja Lõoke parandas seisu 4:2 peale. „Kalevi" mäng hakkas juba sobima ja mäng kaldus sõjaväelaste värava alla, kuid siis tuli väravaeelsest saginast 5:2 ja mäng kaldus uuesti keskväljale. Mõlema meeskonna väravaüritused ei annud enam tagajärgi ja seisuga 5:2 Ermeli väeosa meeskonna kasuks lõppeski mäng. Kohtunikuna tegutses sm. R. Redel rahuldavalt.

Teisipäeval käsipallivõistlused Toome orus

Reede õhtul jäi vihma tõttu pidamata Toome orus ettenähtud käsipallivõistlused.

Nimetatud võistlused peetakse teisipäeval 12. juunil kell 19. Toimub kolm mängu. Peamänguks on korvpall „Kalevi" ja linna koondusmeeskonna vahel.

Välisuudiseid

ÜHINENUD RAHVUSTE KONVERENTSIL SAN FRANCISCOS

San Francisco, 5. 6. (TASS). Ühinenud Rahvuste konverentsil on järjekordseks „päevakajaks" küsimuse arutamine hääletamise korra kohta julgeolekunõukogu otsuste vastuvõtmisest ühel häälel, mis nähti ette Krimmi konverentsil. Ameerika ajalehtedes kirjutavate ajakirjanike ja vaatlejate hulgas liigub ringi versioon, et nimetatud küsimuse arutamine on konverentsi juba ummikusse viinud. Selle „ummiku" puhul on juba kirjutatud hulk artikleid, levitatakse arvukaid kuuldusi, kusjuures artiklite ja kuulduste autorid püüavad veeretada vastutuse „ummiku" eest Nõukogude Liidu delegaatidele, kuigi nad tunnevad selgesti oma seisukohtade nõrkust. Tegelikult on Nõukogude Liidu delegaatide poolt kaitstav seisukoht „suure kolmiku" poolt Krimmi konverentsi ajal vastuvõetud otsuste kehastuseks. Alles äsja kuulutasid ju Nõukogude seisukoha vastased protseduuriküsimuses end Krimmi otsuste ägedaiks kaitsjaiks!

Levitades väiteid, nagu oleks San Francisco konverents sattunud ummikusse Nõukogude delegatsiooni seisukoha tõttu, lähevad New Yorgi ja teised Ameerika ajalehed mööda sellest faktist, et mitte Nõukogude Liit, vaid Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa püüavad hääletamisprotseduuri küsimuses kõrvale minna Krimmis vastuvõetud vormelist.

5. juunil avaldas ajaleht „New York Times" esiküljel pealkirja all „Venemaa nõuab vetoõigust viiele suurriigile — konverentsil on täielik lõhestumine" kirjasaatja Restoni teate, kes kinnitab, et paljud delegaadid süüdistavad Nõukogude Liitu kavatsuses takistada küsimuste laiaulatuslikku arutamist julgeolekunõukogus.

Ajaleht „New York Herald Tribune" avaldas 3. juuni numbris esiküljel teate pealkirja all „Venemaa keeldub järele andmast Jaltas tehtud vetoõiguse formuleeringust — konverents on jälle ummikus. On karta Nõukogude Liidu lahkumist konverentsilt, kui Ühinenud Rahvused ei võta vastu seda karmi formuleeringut. Ladina-Ameerika maad on erutatud". Kui Reston tunnistas, et just Ameerika delegatsioon soovib Jalta formuleeringu „laia tõlgendamist", siis ajalehe „New York Herald Tribune" kirjasaatja teates tõendatakse avameelsemalt, et Ameerika delegatsioon tahab „pehmendada vetoõigust".

Nagu varemgi Argentiina küsimuse arutamisel, etendavad Ladina-Ameerika delegaadid praegu eriti aktiivset osa neis lahkhelides. „New York Herald Tribune'i" kirjasaatja teatel peab Mehhiko välisminister Padilla olukorda „tõsiseks" ning Brasiilia saadik Ameerika Ühendriikides Martinez Pereira kinnitab, et teadete järgi otsustades on olukord konverentsil „erakordselt tõsine". Venezuela diplomaat Gomez Ruiz kinnitab: „Tõenäoliselt satume alternatiivi ette vastu võtta vetoõiguse kohta paindumatu formuleering või võidelda selle vastu konverentsil." Kuuba saadik Ameerika Ühendriikides Belt tõendas, et „Kuuba kavatseb võidelda vetoõiguse formuleeringu vastu viimase pleenaaristungini".

Ajakirjanduses esineb katseid mõjustada Nõukogude seisukohta kinnitustega, et juhul kui protseduuri küsimus antakse läbivaatamiseks Ühinenud Rahvuste konverentsil pleenumile, Nõukogude delegatsioon kaotab. Ajalehe „New York Times" kirjasaatja Cryder kirjutab võimalusest, et Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa toetavad vajaduse korral vormiliselt Krimmi formuleeringu ranget tõlgendamist, kuid „arvestades väikeste ja keskmiste riikide meeleolu selles küsimuses on selge, et neile pole vaja kuigi suurt ergutust Ameerika Ühendriikide ja Ühendatud Kuningriigi delegatsioonide poolt selleks, et nad kõik hääletaksid selles küsimuses Nõukogude Liidu vastu. Väga palju on mitteametlikke jutte selle kohta, kas on võimalik, et Ameerika Ühendriigid ja Inglismaa peavad teatavas etapis sobivaks lahendada see probleem nii, et ühelt poolt täidetaks Jalta kokkulepet, kuna teiselt poolt osaliselt piirataks vetoõigust surve avaldamisega hääletami juures, mille tagajärjel nii venelased kui ka nad ise kaotaksid küsimuses vetoõiguse laiendamisest tülide arutamisele ja rahulikule reguleerimisele. Teatavasti on selliseid meeleolusid Inglise — Ameerika rühmitustes olemas".

Ajalehe „Chicago Sun" kirjasaatja Reynolds toob kainema noodi ajalehtede kärasse, üteldes, et „Nõukogude Liit läheneb probleemile realistlikult. Tegelikult arvab Nõukogude Liit, et rahvusvahelist rahu peab hoidma viie suurriigi liit". Ajaleht „New York Herald Tribune" püüab juhtkirjas leida õigustust Nõukogude seisukoha vastaste vaatekohale: „Kui venelased," kirjutab ajaleht, „nõuavad vetoõiguse laiendamist tülide uurimiselе ja arutamisele, millest Nõukogude Liit osa ei võta, ei kaldu nad kõrvale Krimmi kokkuleppe kirjatähest. Kui aga teiselt poolt teised suurriigid püüavad sisse seada laiemaid õigusi pöördumiseks nõukogu poole kui ka asjade avalikuks arutamiseks, ei kaldu nad kõrvale vähemalt Jalta kokkuleppe vaimust."

Vaadeldes San Francisco konverentsil kujunenud olukorda, võivad mõned vaatlejad täie õigusega küsida: kas see ei ole sügavamate ja tõsisemate raskuste tulemus, millesse sattusid suurimate delegatsioonide juhid, selliste raskuste, mis on näiteks seotud Argentiina kutsumisega ja hooldamiskiisimuste arutamisega, kas ta ei ole püüdeks juhtida tähelepanu kõrvale neist raskustest?

Lähem tulevik peab andma vastuse neile küsimustele.

SÜNDMUSTE KOHTA SÜÜRIAS JA LIIBANONIS

London, 6. 6. (TASS). AFI agentuur teatab, et 5. juunil andis välisminister Bidaux Prantsuse ministrite nõukogu istungil aru seisukorra kohta Levandi maades. Bidaux märkis, et pärast Inglise vägede saabumist toimusid seal, eriti Damaskuses, mõned vahejuhtumid. Korda, mille Prantsuse väed uuesti jalule seadsid enne Inglise võimude otsest vahelesegamist, rikuti uuesti, ja on saadud teateid 12 vahejuhtumist, mille tagajärjel oli ohvreid.

Välisminister teatas ministrite nõukogule Prantsuse informatsiooni edasiandmise raskustest Levandi maadest. Telegrammid, mis prantsuse kirjasaatjad edasi annavad, peetakse suuremalt jaolt kinni Liibanoni või Inglise tsensuuri poolt.

Valitsus otsustas teha ettepaneku, et kõiki Lähis-Ida probleeme arutataks rahvusvahelise koostöö raamides ja huvitatud riikide osavõtul viie suurriigi konverentsil.

BRASIILIA KUULUTAS JAAPANILE SÕJA

London, 6. 6. (TASS). Nagu Reuteri agentuur teatab, kirjutas Brasiilia president Vargas alla dekreedile, mis kuulutab välja sõjaseisukorra Brasiilia ja Jaapani vahel.

SAKSA SUURTÖÖSTURI ARETEERIMINE

London, 7. 6. (TASS). Nagu Reuteri agentuur edasi annab, areteerisid liitlaste sõjaväevõimud Fritz Winterhofi, Mühlheimi (Ruhris) torutehaste asjaajajadirektori ja tuntud hitlerliku peamehe Robert Ley lähedase sõbra. Winterhof on süüdi välismaa tööliste julmas kohtlemises.

OLUKORD PÕHJA-ITAALIAS

Rooma, 8. 6. (TASS). Liitlasvägede 4. korpuse juhataja Grittenberger avaldas 6. juunil proklamatsiooni, milles ta pöördub itaalia partisanide poole. Ta tuletab meelde, et kokkuleppe kohaselt, mis sõlmiti 1944. a. detsembris liitlaste väejuhatuse ja Põhja-Itaalia Rahvusliku Vabastamise Komitee vahel, pidi viimane viivitamatult pärast Põhja-Itaalia vabastamist okupantidest üle andma oma volitused AMGOT-le (liitlaste sõjalisele administratsioonile). Proklamatsioon tuletab samuti meelde, et 7. juunil lõpeb relvade üleandmise tähtaeg partisanide poolt, ja kutsub üles kõiki, kes pole veel relvade äraandmise käsku täitnud, arvestama seda tähtaega.

ALBAANIAS

Belgrad, 8. 6. (TASS). Albaania telegraafiagentuur teatab, et Albaania peaministeri Enver Hodža võttis 2. juunil vastu Nõukogude sõjalise missiooni ülema polkovnik Sokolovi, kes ilmus audientsile teiste missiooniliikmete saatel. Agentuur märgib, et vestlus toimus südamlikus õhkkonnas.

Belgrad, 8. 6. (TASS). Ajaleht „Baškimi" kirjutab, et nüüd, pärast seda, kui Albaania pealinn Tiranasse on saabunud liitlaste sõjalised missioonid, avanes suurte liitlasriikide valitsuste ees võimalus lähemalt tutvuda olukorraga ja seisukorraga Albaanias. Olles avaldanud lootust, et uue Albaania olukord tugevneb tulevikus üha enam, kirjutab lõpuks ajaleht: „Oleme veendunud, et meie seisukohtade tulemuseks saab olema meie demokraatliku valitsuse tunnustamine demokraatlike liitlaste poolt, samuti nagu seda tegi meie naaber — marssal Tito Jugoslaavia, kes seisis meie võitlusele lähemal ja õppis omal ajal tundma Albaania ja albaania rahva tõelist olukorda ja seisundit."

TEADAANDEID

Alates 11. juunist s. a. toimub aknaklaasi müük Tartu Kaubastu klaasiärist Suurturg 12. Isikud, kes on müünud purunenud klaasi Kaubastule, võivad iga 20 kg äraantud klaasikildude tõendi esitamisel osta 1 m² 2 mm-list aknaklaasi.

Peale eespooltoodu teostatakse aknaklaasi müüki elanikkonnale, kusjuures natsionaliseeritud majade ja eramajade elanike avaldused kinnitab majavalitseja. Kinnitatud avaldused tuleb esitada TL. Kaubandusosakonda, Suurturg 10, III kord klaasi ostuloa saamiseks.

H. Tõnisson,
TLTK Kauband.-osak. juhataja

*

Tartu Linna TK Sotsiaalkindlustuse Osakonna Pensionäride Abistamiskassa jagab Isamaasõja invaliididele ordereid tööstuskaupadele. Kassa asub Veski t. 15 II kord, avatud igal tööpäeval kella 9—13

L. Angelius,
Sots.-kindl.-osak. juhataja

*

Tartu Linna TK Kaubandusosakond asub alates 9. juunist s. a. Suurturg 10, II kord. Telefonid: juhataja: 31—43, inspektorid: 35—01, 36—01.

H. Tõnisson,
TLTK Kauband.-osak. juhataja

Vastutava toimetaja kt. Erni Hiir

„POSTIMEES" Toimetus: Tartus Gildi 1, II korral. Telefonid: kodune keskjaam, agitatsiooni-propaganda-osakond ja informatsiooni-osakond — 40-80, vastutav toimetaja — 33-49, vastutav sekretär — 33-52, partei-elu-osakond — 33-53, kultuuriosakond 20-73, kirjasaatjate-osakond ja öövalve alates kl. 20-st — 33-51. Talitus: Tartus, Ülikooli t. 21/23, II korral, telefon 33-54. Kuulutusi võetakse vastu talituses Ülikooli t. 21/23, II korral Kuulutuste hinnad: ettevõtt. ja asut. 3 rbl. mm, eraisikuil 1 rbl. mm. Tellimusi 1945. a. pääle võetakse vastu „Postimehe" talituses Ülikooli 21/23 ja kõigis postiasutistes. Tellimuse hind aastas 60 rbl., pool-aastas 30 rbl., kuus 5 rbl., üksikn. hind 20 kop. Väljaandja ENSV RK Ajalehtede Kirjastus.

MB 02041 Trükikoja „Tartu Kommunist" trükk, Tartus, Ülikooli 21/23 Tellimus nr. 852